БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 171 (8391)
ИЮЛИИН 21
ВОСКРЕСЕНЬЕ
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

Манай республикын шуран солбон спортсменүүдые, бар ехэ хүсэтэ барилдаашадые, булад зоригто боксернуудые, гайхалтай мэргэн буудагшадые болон һур харбагшадые Физкультурнигүүдэй бүхэсоюзна үдэртэй дашарамдуулан амаршалаад, спортивна шэнэ амжалтануудые туйлахыень хүсэнэбди!

Бурят-Монголой Арадай ажахын Совет

Оронойнгоо промышленность, транспорт болон барилгын хэрэгые бүри һайнаар эрхилжэ, үшөө ехэ илалта амжалта туйлаха зорилго табиһан КПСС-эй XX съездын түүхэтэ заабаринуудые хүтэлбэри болгон, СССР-эй Верховно Соведэй долоодохи сессиин шиидхэһэнэй үндэһөөр Союз соо 105, тэрэ тоодо Россиин Федерации дотор 70, захиргаанай экономическа районууд бии болгогдоод, Арадай ажахын Советүүд тогтоогдоо. Манай республика тиимэ районуудай нэгэн боложо, Арадай ажахын Совет эмхидхэгдэбэ.

Коммунистическэ партиин сэсэн мэргэн хүтэлбэриин ашаар, агуухэ ород арадай ахадүү ёһоной туһаламжын ашаар Бурят-Монголой АССР совет засагай жэлнүүдтэ айхабтар түргэнөөр ургашаа дабшажа, олохон фабрикануд, заводуудтай, хүгжэнги хүдөө ажахытай республика болоо. Эндэхи промышленна үйлэдбэриин бүтээн гаргадаг зүйлнүүд 1923 ондо арадай ажахын бүхы продукциин 10 процент болодог байгаа һаа, мүнөө 78 шахуу процентнь болоно. Промышленна үйлэдбэриимнай мүнөөнэй хэмжээн 1913 онойхиһоо 53 дахин нэмэжэ. Промышленностиин хүгжэлтэй хамта, шадамар бэрхэ хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэгэс инженернүүд болон техникүүдэй зэргэ улам үргэдэжэ байна.

Бурят-Монголымнай захиргаанай экономическа тусгаар, бэеэ даахан район болгожо, Арадай ажахын Совет тогтоохо эрхэ олгоһон ушар—Парти, Правительствын бэелүүлдэг ленинскэ национальна политикын баһа нэгэ гэршэ жэшээ болоно.

Техническэ, үйлэдбэриин, түсэблэлгын-экономическа, районууд хоорондын хамжаанай ба харилсаа холбооной, мүнгэн сангай, кадрнуудай ба һургуулинуудай, ажахын захиргаанай гэхэ мэтэ 9 таһаг, машина бүтээлгын ба металл үйлэдбэрилгын, барилгын, хангалгын ба худалдаа наймаанай (хамтадаа 3) управленинүүд манай эндэхи Арадай ажахын Соведэй дэргэдэ эмхидхэгдээ. Энэнэй урда тэз Союзай болон Федерациин олохон министерствонүүдэй мэдэлдэ байһан 90 гаран томо предприятинүүд республикымнай Арадай ажахын Совет даажа абаад, үйлэдбэриинь хүсэ шадалые хүсэд бүрин ба зүбөөр ашаглаха, ажалайнь бүтээсые улам дээшэлүүлхэ, бүтээдэг зүйлнүүдэйнь шанарые бүри һайжаруулха, өөрынь үные хямдаруулха, тиин гүрэнэй даалгабари дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ хэмжээнүүдые абажа захалаа.

Тус Соведэй управленинүүд болон таһагууд байрын ба үйлэдбэриин барилгануудта тагнинэй мүнгэ зөөрие зүбөөр ашаглаха, элдэб амһартануудые нэгэл газарта хэдэг болохо, эд хэрэгсэл хадагалгаг базануудые, хангалгын эмхи зургаануудые хамтадхан нэгэдүүлхэ гэхэ мэтэ хэдэн шухала асуудалнуудые шиидхэжэ байна. Промышленностиин, транспорт ба барилгын хэрэгые бүри һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо тухай нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезис зүбшэн хэлсэхэ үедэ ажалшадай оруулһан һанамжануудыень хараада абажа, предприятинуудай хүдэлмэри улам һайжаруулха хэмжээ-ябуулгануудые хараална.

Манай республикын Арадай ажахын Соведэй үмэнэ мүнөө ямар гол шухала зорилгонууд табигданхай байнаб? Үйлэдбэриин хамжаа үргэнөөр эмхидхэхэ, элдэб юумэ ниитэ тиишэнь дэмы зөөдэг ябадал багасуулха, харилсан туһалсаха зорилгоор ороной бусад экономическа районуудтай үйлэдбэриин холбоо барисаа тогтоохо асуудалые наринаар шэнжэлэн шиидхэхэ шухала.

Тэрэшэлэн нютагтахи түүхэй эдүүдые тааруугаар хэрэглэжэ, предприятинуудай хүсэ шадалые хүсэд дүүрэнээр ашаглажа, республикымнай захиргаанай экономическа районой дотор элдэб янзын эд товар хамжан үйлэдбэрилхэ хүдэлмэри бүри үргэнөөр эмхидхэхэ ёһотойбди.

1958 оной түсэб табилга Арадай ажахын Соведэй эмхидхэжэ ба толгойлхо ёһотой тон харюусалгатай, хүндэтэй хэрэг болоно. Үнгэрэгшэ жэлнүүдэй хидэл адляар даалгабаринуудые дээрэһээ үгтэхэгүй, харин анха түрүүн бригаданууд болон цехүүдтэ зүбшэн хэлсэгдээд, тэдэнэй дурадхалнууд ба проектнүүдынь заводой гү, али фабрикын түсэб табиха үедэ гол болгогдохо байна.

Экономическа районой Арадай ажахын Совет — арадай ажахын тон шухала һалбаринуудые гүрэнэй зүгһөө хүтэлбэрилхэ түсхай зургаан мүн. Энэ Совет гүрэнэй түсэбэй даалгабаринуудые үндэһэ болгон, харьяата ажахын нэгэдэлнүүд, предприятинууд, барилгануудые хүтэлбэрилнэ.

Арадай ажахын Соведэй хүдэлмэрилэгшэд техническэ шэнэ дэбжэлтэ туйлахын түлөө, ажалай бүтээсэ улам дээшэлүүлхын түлөө, предприятинууд болон барилганууд арга боломжые хүсэд хэрэглэхын түлөө тэмсэлдэ халуун анхарал хандуулха ёһотой. Ажалай ба гүрэнэй журам наринаар сахиха ябадал хангалха, түрүү предприятинуудай, үйлэдбэриин новаторнуудай дүй дуршалые шэнжэлхэ ба нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ, ухаалан зохёогшод болон уралан наришхуулагшадта тодорхой туһаламжа үзүүлхэ, олониитын эдэбхи үүсхэлые дэмжэхэ шухала.

Арадай ажахын Совет предприятинуудтай, барилгануудтай үдэр бүри нягта холбоо барисаатай байха, гүрэнэй түсэб бэ абаһан уялгануудаа дүүргэхэ ябадалдань туһалха зэргэтэй.

Арадай ажахын Совет, тэрэнэй управленинүүд болон таһагууд нютагай партиина, советскэ, профсоюзна, комсомольско эмхинүүдһээ зохихо туһаламжа ба дэмжэлгэ абажа, ажал хүдэлмэридөө амжалтануудые туйлахаль лабтай.

Мүнөөдэр Улан-Үдэдэ

Городой культурын парк, стадионуудта

БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ үглөөнэй 11 часаһаа волейболоор республикын айлагууд хоорондын финальна мурысөөн болохо. Мурысөөндэ эрэшүүлэй, эхэнэрнүүдэй командануд хабаадалсаха.

14 часһаа эндэ городой футболой командануудай уулзалга болохо. Энэ уулзалгада «Буревестник II» (ПВЗ-гэй булад шудхалгын цех) - «Паровозник» (ПВЗ); «Спартак»—«Вагонник» командануд наадаха байна.

Городой культурын паркда 11 часһаа волейболоор, городки шэдэлгээр тус паркын приздэ хүртэхын тулада городой физкультурна бүхы командануудай уулзалга болохо.

Түмэрзамшадай «Локомотив» стадион дээрэ 17 часһаа «Стрела»—«Механлит»; 19 часһаа «Строитель»—«Локомотив» гэжэ командануудай футболистнууд уулзаха, наадаха байна.

Афганистанай үндэр түрэлтэ король Мухаммед Захир шах Москвада айлшалжа байна

Афганистанай үндэр түрэлтэ король Мухаммед Захир шах июлиин 19-дэ СССР-эй Оборонын министр, Советскэ Союзай Маршал Г. К. Жуков СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Н. С. Хрущев хоёртой уулзаа.

Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй уулзаһанайнгаа һүүлээр Афганистанай король Ленинэй хүдэлдэг байһан кабинедтэнь, мүн Кремль соохи байрадань орожо хараба. Мүнөө Афганистанай корольтой суг ябалсажа байһан Мирза Мухаммед Яфтали 1919 оной февральда Ленинтэй эндэ уулзаһан юм гэжэ экскурсовод хөөрэнэ. Энэ хүн тиихэдэ Афганистанай элшэн сайд байһан байгаа. Бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэжэ байгаа Зүүн зүгэй арадуудые советскэ Росси халуунаар дэмжэнэ гэжэ арад зондоо дамжуулхан хэлэхыень Ленин тиихэдэ гүйһан байгаа.

Афганистанай үндэр түрэлтэ король Мухаммед Захир шах советскэ гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй хүндэлэлдэ Кремлиин Ехэ ордон соо июлиин 19-дэ уулзалга болоо. Энэ уулзалгада К. Е. Ворошилов, Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, Г. К. Жуков, О. В. Куусинен, А. И. Микоян, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, А. Н. Косыгин, П. Н. Поспелов, М. Г. Первухин, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшонор М. П. Тарасов болон М. А. Ибрагимов, СССР-эй министрнүүд ба тусхай тушаалтай бусад хүнүүд энэ хүндэлэлгэндэ байгаа.

(ТАСС).

Фестивалиин түрүүшын делегаци Москвада ерээ

Москвагай вокзалнууд һайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэй. Дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы хубинуудһаа ерэхэ айлшадые угтажа абахаар москвагайхид бэлэн зэхэд байна.

Ниислэл хотын Пролетарска районой залуушуул июлиин 19-дэ агуу ехэ Хитадһаа ерэһэн фестивалиин делегадуудые Ярославска вокзал дээрэ угтаба. «Пекин—Москва» поездын вокзалай перрон дээрэ тогтоходонь, зэжэн зуун хүнүүд вагонуудһаа гараһан Хитадай хүбүүд, басагадта гоё һайхан сэсэгүүдые барюулаа. Эгээл дүтын хани, үнихөлын танил нүхэд мэтээр Хитадай Арадай Республикаһаа ерэһэн айлшадые москвагайхид угтаба. Хитадай делегаци фестивальда эгээ түрүүн ерээ юм. Энэ делегаци 400 хүнһөө бүрдэнэ.

Һүүлээрнь митинг болоод, делегадууд автобусуудта һуужа, байха гостиницадаа ошоһон байна. «Һайн һайханаар айлшалыт!» гэһэн уряалаар Москвагай арад зон Хитадай делегациие угтажа байна.

(ТАСС).

Һүн улам ехээр абтадаг боложо байна

Үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын 6 һаратай сасуулбал, оронойнмай колхоз, совхозууд хахад жэлэй туршада 2,5 миллион тонноор ехэ һү бэлэдхээд байна. Үнеэн бүхэнһөө дундаа жэшээгээр 152 килограммаар ехэ һүн һаагдаагар болоо.

Һү ехээр абаха талаар Москвагай областиин колхозууд эгээл ехэ амжалта туйлаа. Хахад жэлэй туршада областиинхид үнеэн бүриһөө 1759 килограмм һү һааһан байна. Мүн Рязанска, Ленинградай, Тулын, Николаевска, Крымскэ, Днепропетровско, Воронежско, Калужскэ областьнуудай колхозууд мүн лэ һайн амжалта туйлаа. Литвагай, Белоруссиин, Узбекистанай, Латвиин, Киргизиин, Станиславска, Киевскэ, Брянска, Смоленскэ болон бусад ондоо областьнуудай колхоз, совхозууд мүн лэ ехэ һү һааһан байна.

(ТАСС).

Үбһэ, шэмэтэ тэжээл малдаа элбэг хүрэхөөр бэлдэхэ хэрэгтэ бүхы хүсэеэ элсүүлэе!

Газар дээрэ силос дарана

Закаменда хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдэй эгээн харюусалгатай үень—малай тэжээл бэлдэхэлгэ эхилээ. Эндэхи колхознигууд, үбгэн залуугүй энэ хэрэгтэ хабаадажа, үбһэ сабшана, силос дарана, набшаһа намаа бэлдэнэ.

«Коммунизм» колхоз аймаг дотороо мал ажалаар, илангаа эбэртэ бодо малаар эгээн томо колхоз юм. Гансахан эбэртэ бодо малайнь тоо 5400 толгой болоно. Тэрэ тоодо 1000 шахуу үнеэдтэй. Эды олон малда нилээд ехэ тэжээл хэрэгтэй болохо байна.

Мүнөө энэ колхозой сабшалан дээрэ хамтадаа 300 шахуу хүнһөө бүридэһэн үбһэ хуряалгын гушаад звено хүдэлнэ. Гадна 30 морин косилка, 40 морин тармуур үбһэндэ ябаха байна. Һүүлшын үдэр хүрэтэр эндэхи үбһэшэд 300-гаад гектар талмайда үбһэ сабшаба.

Гэбэшье, һаяын үдэрнүүдтэ хуратай бороотой, сагай уларил таагуйшэг байжа, тус хүдэлмэридэ нилээд тойдо болобошье һаань, үбһэшэд сагаа дэмы хосороонгүй, силос даража, набша намаа бэлдэжэ байна.

Дурсагдаһан колхоз газар дээрэ силос даралгые нёдондоһоо хойшо хэжэ заншаа... Тэрэ силосынь һайнаар хадагалагдажа, шэмэтэй һайн бэлэн тэжээл болодог байна. Энэ һайн туршалга үнгэрэгшэ үбэлжэлгын үедэ харуулһан байгаа юм. Энэ хадаа ехэ һайшаалтай үүсхэл мүн болоно гэлтэй.

Газар дээрэ силос даралга хайшан гэжэ хэгдэнэб гэхэдэ, жэшээнь 5—10 метр утатай, 1,5—2 метр үргэнтэй, 1 метр үндэртэйгөөр элдэб ногоон тэжээл газарай хүрьһэн дээрэ, тэрэнние малаар болон бусадаар нягтаруулан гэшхүүлнэ. Тингээд сомоһоонйнго удаа уйһэ, холтоһоор шоройн орохогүйгөөр хушаад, дээрэһээнь дэгнүүлээр даража ерэжэ, хии орохогүйгөөр 20—30 сантиметр зузаантайгаар шоройгоор булана.

Заха үзүүр газарай, хээрын ногоо, үрмэнэ шалзаар тэрэниие хэхэдэ ехэ таатай. Хоёрдохёор, силосэй нүхэ малтажа, тэрэниие ханалжа, ехэ хүсэ хүлнэ гаргалгые алмаха болоно.

Мүнөө жэлдэ силос нигэжэ дараад, дэрэнь үбһэ һурилөө һаа бүришье һайн байха һэн ха гэжэ һаналтайгаар «Коммунизм» колхозойхид ажаллана.

Тэдэ бригаданууд дунда нёдондо комсомол залуушуулай бригадые толгойлжо, 3000 центнер үбһэ бэлэдхэлсэһэн Бадма-Цырен Будаевай бригада мүнөө баһал сабшалан дээрэ гаранхай. Энэ бригада эрхим хүдэлмэриингөө түлөө нёдондо ВЛКСМ-эй ЦК-гэй грамотаар шагнагдаһан, үнэтэ бэлэг абаһан байгаа. Тус бригадаһаа гадна, комсомол-залуушуулай үшөө 2 бригада энэ шэнээр эмхидхэгдэнхэй. Эдэ бригаданууд болон мүн нүхэд Домеевэй, Логиновой даадаг бригаданууд бүтөөсэтэй һайнаар хүдэлмэрилжэ, үдэр бүриингөө нормо хододоо үлүүлэн дүүргэнэ.

«Коммунизм» колхозой үбһэшэд 75000 центнер үбһэ хуряан абахын, 1500 тонно силос дарахын, 200 центнер набша намаа дарахын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэ.

Н. Цыбенов, манай корреспондент.

Набшаһата тэжээл бэлдэнэбди

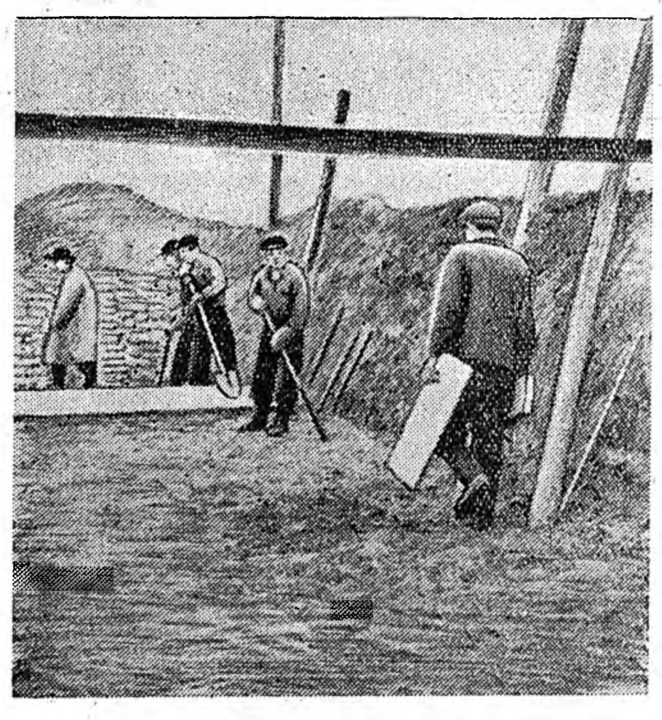
«ЭРДЭМ» СОВХОЗ. (Телефоноор абтаба). Манай совхозой хүдэлмэришэд малдаа үбһэ тэжээл элбэг ехээр бэлдэхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллажа байна. Үбһэ хуряалгада бүхы фермэнүүдэй жэгдэрэн оробо. Энэ хүдэлмэридэ орой хамтадаа 500 гаран хүн ябаха юм.

Мүнөө совхознай 100 гаран тонно набшаһата тэжээл бэлэдхээд байна. Набшаһа мушэрөө бүтүү газарта гү, али баглаа баглаагаарнь уяад, набша намааень өөдэнь харуулжа тээг дээрэ табижа хатаанабди.

Илангаа набшаһата тэжээл гурбадахи фермынхид (эрхилэгшэнь нүхэр Санжиев) һайнаар, ехээр бэлэдхэжэ байна. Тус фермэдэ 30 хүнһөө бүридэһэн нүхэр Шойндоновой хүтэлбэрилдэг тусхай бригада набшаһата тэжээл ехээр бэлэдхэнэ. Мүнөө энэ бригадынхид 70 гаран тонно набша мушэр бэлдээ юм.

П. Левченко, совхозой директор.

Механизаторнуудай туһаламжа

Хэжэнгын аймагай Энгельсын нэрэмжэтэ колхозойхид урда урдынхида орходоо энэ жэлдэ малдаа үбһэ тэжээл элбэг ехээр бэлдэхэ гэжэ шиидэбэ. Тэрэнэй амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна хай.

Энэ шухала хэрэгтэ бүхы колхозникууд, хүгшэн, залуугүй, һургуулиин һурагшад хүдөөгэй интеллигенциин эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабадана.

Тэндэ ажаллажа байгаа Хэжэнгын МТС-эй гурбадахи тракторна бригадынхид (бригадирынь нүхэр Доржи Гончиков) колхоздо 100 тонно багтаамжатай силосэй барилга шулуугаар хаалан хэжэ, июлиин 25 болотор дүүргэхэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 3-дахи тракторна бригадынхид силосэй барилга дээрэ.

Д. Чимитовэй фото-текст.

Малаа бардам хүрэхэ тэжээлээр хангахабди

Мяха, һү, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсэн талаар ойрын жэлнүүдэй туршада Америкын Холбоото Штадуудые хүсэжэ гэһэн гүрэн түрын тон ехэ удхашанартай зорилго партиимнай Центральна Комитет хүдөө ажалшадай үмэнэ табяад байна. Энэ зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулхын түлөө манай артелиин гэшүүд шантаар тэмсэхэ гэжэ шиидээ, шэнэ дэшэлүүлгэдэһэн уялгануудые абаад, ажаллажа байна.

Ниитэлгээ малые үбэлжэлгын үедэ бэрдам хүрэхэ бүдүүн ба шэмэтэ тэжээлээр хүсэд хангажа шадахагүй байһан сагтаа адуу малайнгаа тоо толгойе олошоруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлжэ шадахагүйбди. Манай колхоз һүүлшын хоёр, гурбан жэлэй туршада малдаа үбһэ тэжээл яһала ехээр бэлдэдэг болобошье, абаһан тэжээлнай үшөө эрилтэмнай хүсэд хангахагүй. Тиимэһээ бидэнэр мүнөө жэлдэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэрине бүри үргэнөөр ябуулхын тулада бүхы хүсөө элсүүлээбди. Мүнөө жэлдэ манай колхоз 65 мянган центнер бүдүүн тэжээл, тэрэ тоодо 35 мянган центнер үбһэ, 18 мянган центнер зелёнко, 12 мянган центнер һоломо бэлдэжэ абаха ёһотойбди. Тэжээл бэлэдхэлгэдэ 130 гаран колхозникууд, 22 морин сенокосилка, 37 морин тармуур, 5—5 косилкануудтай 2 тракторна агрегат хүдэлхэ юм. Үшөө тиихэдэ нэгэ самоходно косилка, гурбан бруснаа косилка, тракторай гурбан тармуур хүдэлмэрилхэ ёһотой. Тэжээл бэлэдхэлгэдэ тарян ажалай гурбан бригада гараа. Эдэ бригаданууд колхозой фермэнүүдые даагшанар, түрүүлэгшын орлогшо хүтэлбэрилхэ юм. Мүн тиихэдэ бэеэ даһан 12 звенонууды эмхидхэгдээ. Жэшээлхэд, гансал комсомол залуушуулай бүридэһэн звеное комсомол Буда-Доржо Цыденов хүтэлбэрилнэ.

Тракторай болон морин косилкануудай ябажа шадахагүй нуур намагай захын, болдог шугы газарай үбһэ ногоое орхингүй сабшажа абахын тулада хэдэн гар хажуурнуудые бригада сабшахаар бэлэдхэжэ наһажаал колхозникууд эмхидхэбди. Мүнөө түрүүшын хоёр гаад гектарай үбһэ ногоон сабшагдаба.

Тэжээл бэлэдхэлгэдэ ябалан колхознигууд болон механизаторнуудай культурна эрилтые хангахын, мүн эдеэ хоолой зүйлөөр һайнаар хангахын тулада колхозой правлениин ба партиина организаци зохихо хэмжээнүүдые абанхай. Үбһэшэдэй, звено бригаданууд хоорондо социалистическэ мурысөөн һайнаар эмхидхэгдэжэ, үдэр бүхэнэй ажалай болон мурысөөнэй дүнгүүд ходо гаргагдажа байха, мурысөөндэ түрүүлһэн хүнүүдтэ дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шангууд үгтэжэ байха юм. Урдаа табиһан зорилгоёо бидэнэр амжалтатайгаар дүүргэнэбди гэжэ найдабабди.

Энэ жэлдэ нуга сабшалангаймнай үбһэ ногоон ургаса, мүн силос дарахын тулада 50 гектарта таригдаһан кукурузын, 150 гектар зелёнкын ургаса урда жэлэйхиһээ жэшээгүй һайн.

Мүнөө колхозной үбһэ хуряалгын гоё бэлэдхэлгэнэ дүүргэхын тулада манай колнигууд хамтынгаа хүсөөр нинтынгээ малые бардам хүрэхэ тэжээлээр хангахын тулада түрүүшын үдэрһөө эхилжэ эрид шангаар тэмсэнэ.

Гэбэшье, тэжээл бэлэдхэлгымнай горьтойхон хүдэлмэрине хэжэ үгэхэ ёһотой Нарһатын МТС (директорынь нүхэр Ж-Д Жалсанов) үбһэнэй хүдэлмэридэ бэлэн бэшэ байшоо. Манай колхозой сабшалан дээрэ хүдэлмэрилхэ ёһотой МТС-эй зарим машина зэмсэггүй үшөө заһабарилагдаагүй байна. Тэдэ машинануудынь ашаглаха ёһотой хүнүүд тэндэ ехэ хэрэгтэй байна. Эдэ машинанай хүдэлмэриин һүүлээр хаана оршигдоо һэм, тэндэ хэбтэнэ. Тэдэ колхозуудайнгаа тэжээл бэлэдхэлгые эрид шангаар хэжэ үгэхэ ёһотой МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд үбһэнэй хүдэлмэридэ ябаха машина зэмсэгээ бэлэн болгоогүй, «колхозой өөһэдөө сабшажа эхилһээр байтараа, үбһэ ногооной үшөө үндэр болоторынь заһажа үрьдинэ бээдэгээ» гэжэ һаана амархан зүгэй һууһаар. Энэ дууранги байдалые мэдэжэ байгаад, Нарһатын МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд тушаа партиин аймком ба аймгүйсполком ямаршье хэмжээ абангүй үнгэржэ байна.

Нарһатын МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд үбһэ хуряалгада ябаха машина техникээ тон түргэн болзорто заһабарилжа, механизаторнуудайнь манай колхозой гэшүүдтэй хамта тэжээл бэлэдхэлгэдэ хамсыгаа шаман хожомдонгүй оролсоо һаань бидэнэр тэжээл бэлэдхэх түсэбөө заатагүй дүүргэхэ бүхы арга боломжотойбди.

Б-М. Цыдыпов, Яруунын аймагай «Улаан Яруна» колхозой түрүүлэгшэ.

Польшын национальна талаараа урган мандаһанай һайндэр

Польша дотор арадай засаг түрын тогтоогдоһоор 13 жэлэй ой 1957 оной июлиин 22-то гүйсэхэнь. 1944 оной июлиин 22-ой үдэр поляк арадай түүхэдэ шэнэ үеые нээһэн юм. Энэ үдэр Польшын национальна талаараа урган мандаһанай агууехэ һайндэр боложо тэрэ гэһэнһээ хойшо жэл бүри тэмдэглэгдэнэ. Энэ һайндэрые социалистическэ лагериин оронуудай ажалшад, арадай засагта Польшын хамаг ханинар поляк арадтай хамта тэмдэглэлсэнэ.

13 жэлэй урда тээ баатар габьяата Советскэ Арми Эхэ ороноо сүлөөрүүлээд, поляк патриодуудтай хамта ябажа, немецко-фашистска булимтарагшадые Польшын газар дээрэһээ намнаһан юм. Польско хүдэлмэришэнэй парти түрүүтэй, поляк арадай революционно-демократическа хүсэнүүд орон дотороо арадай засагай зургаануудые тогтоожо эхилээ һэн. Тэдэнэр Советскэ Армиин сүлөөлһэн польско түрүүшын нютагуудта Польско национальна сүлөөрэлгын комитет (ПКНО) — хүдэлмэришэд, тарияшадай правительство поляк арадай түүхэдэ түрүүшынхеэ тогтоогоо бэлэй.

1944 оной июлиин 22-то Национальна сүлөөрэлгын комитет «Поляк арадта хандаһан манифест» тунхаглаһан юм. Тэрэнь арадай-демократическа, шэнэ Польшые эмхидхэн байгуулха үндэһэ һуури боложо үгөө. Польшын газар нютагуудһаа гитлеровскэ булимтарагшадые бүримүһэн намнахыень, немецигүүд, капиталистнуудай зонхилолгые усадхажа, арадай шэнэ засаг тогтоохыень, СССР-тэй бата бэхи холбоо барисаа хэһэнэй үндэһөөр сүлөөтэ эрхэ ба бэеэ дааһан байдал туйлахыень, Баруун тээхи эртэ урдын польско газар нютагуудые польско нэгэ гүрэн дотор нэгэдхэн хамталхыень тус манифест бүхы ажалшадые уряалһан байгаа.

Шажан шүтэлгэһөө, үндэһэ яһанай илгааһаа дулдыдангүй бүхы гражданинуудай демократическа үргэн ехэ сүлөөтэй, адли тэгшэ эрхэтэй байха ябадал, политическэ болон профессиональна эмхинүүдэй сүлөө тус манифест дотор соносхогдонхой.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ Советскэ Союзай туйлаһан түүхэтэ ехэ илалта, гитлеровскэ богоолшолгоһоо Польшые сүлөөрүүлһэн ушар хүдэлмэришэн анги түрүүтэй польско ажалшадай засаг түрэеэ эзэлэн абахадань аятай зохид эрхэ нүхэсэл хангаһан байна.

Польско хүдэлмэришэн анги ажалша тарияшадтай бата нягта холбоо барисаа байгуулан, ПКНО-гэй июльскэ манифестын хараалһан зүйлнүүдые бодото дээрэнь бэелүүлжэ, революционно-демократическа үндэһэн хубилалта хэхэ, арадай-демократическа засаг түрые батадхаха, ороной арадай ажахы болон культурые хүгжөөхэ, шэнэ сүлөөтэ ажабайдал зохёон байгуулха асуудалнуудаар багахан болзор соо угаа ехэ амжалтануудые туйлаа.

Поляк арад өөрынгөө дайшалхы, марксистско-ленинскэ **Польско хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин** хүтэлбэри доро ябажа, орон дотороо помещигүүдэй ба капиталистнуудай зонхилолгые усадхаад, аграрна реформо хэһэн, томо ба дунда промышленностиие, банкнууд болон транспортые национальна мэдэлэй болгоһон байха юм. Газарай реформо хэһэнэй, Польшодоо бусаагдаһан баруун тээхи газар нютагуудта хүн зониие һуурижуулһанай ашаар 1 миллион үлүүтэй тарияшадай бүлэнэр 6 миллионһоо дээшэ гектар газар арадай засагһаа абаа.

Үйлэдбэриин гол хэрэгсэлнүүдые национальна мэдэлэй болгон хамтадхаһанай эсэстэ Польшын гүрэн капиталистнуудай эзэмдэлгэһээ сүлөөрөө, тус орон дотор гадаадын монополинуудай олооро эшээлһэн ябадал зайсуулагдаа. Арадай ажахын хамтадхагдаһан һалбаринууд арадай засагай — хүдэлмэришэн ангиин диктатурын экономическа бата үндэһэ һууринь болоо. Орон доторнь гүн ехэ революционно-демократическа хубилалтанууд хэгдэжэ, арадай ажахын хүсэтэйгөөр хүгжэхэ, польско ажалшадай ажана энхэ ба болбосон байдалай саг үргэлжэ дэбжэхэ ябадал хангаа.

Шэнэ, социалистическэ Польшые байгуулха, оронойнгоо экономикые хүгжөөхэ зуураа поляк арад ехэхэн бэрхэшээлнүүдые дабан зайсуулха ушартай болодог байгаа, болоношье. Дайнай урда тээхи Польша Европодохи багаар хүгжэнги промышленностьтай, гээгдэнги оронуудай нэгэн байһаниинь элитэ. Орон доторнь экономическа доройтолго, мухардалгын тохёолдоһоной эсэстэ олоороо хүдэлмэригүйдэхэ ябадал ехээр дэлгэрээд, хүдэлмэришэд болон тарияшадай хүндэ хүшэр байдал туйлдаа хүрэтэр муудаһан юм.

Дайн сэрэг боложо, немецкэ фашистнууд удаан саг соо эзэрхэжэ, поляк арадые тоо томшогүй олон гасалан, зоболондо оруулһан байна. Советскэ Армиин хатуу шанга сохилтонуудаар нэрбэгдэн сухариха зуураа, гитлеровскэ бузар арьяатад олон городууд болон тосхонуудые, промышленна центрнүүдые, зам харилсаануудые һандаргаһан, түүхын дурасхаалта газарнууд ба культурна центрнүүдые үгы хэһэн байгаа. Польшын түб хото — Варшава барандаа шахуу һандаргагдаһан юм.

Хархис этэгээдүүд арадай демократическа Польшые байгуулха хэрэгтэ үсэд шанга эсэргүүсэлтэ хэнэ. Үшөө хүсэд зайсуулагдаагүй экономическа бэрхэшээлнүүдые хэрэглэн, поляк арадые социалистическэ замһаа хадууруулха гэжэ тэдэнэр һэдэнэ, хуушанай ёһо гуримуудые һэргээхэ гэжэ оролдоно.

Польшын хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл парти (ПОРП) түрүүтэй Польшын ажалшад агууехэ туйлалтануудаа хамгаалан, бэрхэшээлнүүдыешье дабажа, социализм байгуулха замаар найдамтай дабшана. Поляк арад Советскэ Союзай, мүн социалистическэ лагериин ондоошье оронуудай ахадүүгэй туһаламжада түшэглэн, өөһэдынгөө шэн зоригто ажалаар эхэ ороноо хүсэн түгэс арадай-демократическа гүрэн болгоо.

Арадай засагай мандажа байгаа жэлнүүдтэ Польшын социалистическэ промышленностиин бүтээн гаргадаг зүйлнүүдынь нилээд ехээр (дайнай урда үеынхиие 1956 онтой жэшэбэл 5 дахинһаа ехээр) нэмэһэн байна. Орон доторынь үйлэдбэриин олохон шухала һалбаринууд бии болоо. Тиимэ һалбаринууд дайнай урда тээхи Польшодо байгаагүй юм. Тракторна, автомобильна ба судна бүтээдэг промышленность эмхидхэгдээ, реактивна самолёдууд, элдэб станогууд, приборнууд, электрическэ машинанууд болон бусад олон янзын хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг болонхой.

Дооро дурсагдагша тоо баримтанууд Польшын экономикын саг үргэлжэ урган дэбжэжэ байһые эли тодоор гэршэлэн харуулна. Дайнай урда тээхи Польша дотор 3,6 миллиард киловатт-час электроэнерги үйлэдбэрилэгдэдэг һаа, 1957 ондо 21 миллиард киловатт-час үйлэдбэрилэгдөө. 1937 ондо 1,5 миллион тонно булад хайлуулагдадаг байһан аад, 1956 ондо 5 миллион тонно хүрэтэрөө нэмээ. Энэл үе соо шулуун нүүрһэ малтан абалга 36,2 миллион тонноһоо 95,1 миллион тонно хүрэтэр нэмээ.

Тэрэшэлэн хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин һалбаринуудта нилээд ехэ амжалтанууд туйлагдаа. Бүд нэхэдэг фабриканууд, арһа элдэдэг заводууд, эдеэ хоолой үйлэдбэринүүд дайнай урда тээхиһээ һураггүй ехэ продукци бүтээн гаргадаг болонхой.

Арадай засагта гүрэн хүдөө ажахынгаа үйлэдбэриие хүгжөөн дэбжээхэ, тарияшадай ажана ба болбосон байдалые улам һайжаруулха гэжэ хододоо оролдодог байна.

Хүдөө ажахын техническэ зэбсэгжэлынь жэлһээ жэлдэ улам һайжарна. Үнгэрэгшэ жэлдэ польско хүдөө тосхонуудта 65 мянга үлүүтэй трактор (15 хүсэтэй) хүдэлмэрилөө. Хүдөө ажахын продукцинь дайнай урда тээхиһээ 15 процент (хубилхагүй үнэ сэнгээр) нэмэһэн, мал ажалай продукци — 22 процент нэмэһэн байна. Гэхэ зуура, хүдөө ажахынь гол түлэбтөө үмсын, жэжэ бутархай байһан туладаа, эдеэ хоолой талаар—промышленностиин эрилтые хүсэд ханганагүй.

Арадай гүрэн, Польшын хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл парти тарияшадай ажахые ашаг үрэ ехэтэй болгохо хэрэгтэ үргэн ехэ туһаламжа үзүүлхэ зуураа, хүдөө тосхонуудаар социалистическэ түхэлэй ажахы хүгжөөхэ асуудалда мүн лэ анхарал хандуулна. 1956 оной эхеэр Польшодо 10 мянга гаран үйлэдбэриин кооперативууд бии байгаа. Теэд хожомынь, үйлэдбэриин кооперациин асуудалнуудта ПОРП-гэй партийна эмхинүүдэй анхаралаа һуларуулһанһаа, тэрэшэлэн хархис этэгээдүүдэй добтолһоноһоо боложо, Польшодохи үйлэдбэриин олонхи кооперативууд тараагдашаһан юм. Харин һүүлэй үедэ үйлэдбэриин 300 гаран кооперативууд һэргээгдэжэ, шэнээр тогтоогдожо, тэдэнэй ниитэ тоонь мүнөө 2 мянга гаран болоо.

Арадай засагай жэлнүүдтэ польско ажалшадай ажабайдалдань үндэһэн хубилалтанууд болоо. Хүнүүдэй олооро хүдэлмэригүйдэхэ ябадал, ажалшадай эрхэгүй байдал, капиталистическэ хатуу шанга мүлжэлгэ орон доторнь эсэслэн усадхагдаа. Ажалшадай ажана байдал улам бүри һайжарна, эдеэ хоолой шухала зүйлнүүдые хүн зоной хэрэглэсэнь дайнай урда тээхиһээ нилээд ехээр нэмээ. Гэхэ зуура, ажалшадай ажана байдалай хэм хэмжээнэй ургалтань һүүлэй үедэ дутамаг байгаа гэжэ Польско хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл парти тоолоно. Тиимэһээ, хүдэлмэришэн анги ба тарияшадай байдалые саашадань улам һайжаруулхын түлөө тэмсэлые гол шухала зорилгонуудаймнай нэгэн мүн гэжэ ПОРП тоолоно.

Польшын хүдэлмэришэн анги Польско хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин уряагаар ажалайнгаа эдэбхиие улам бадаруулан, ороной экономикые хүгжөөн дэбжээхын тула ехэ оролдолго гаргана.

ПОРП-гэй тодорхойлон зохёоһон табанжэлэй (1956—1960 онуудай) түсэбэй проект арадай ажахын бүхы һалбаринуудые түгэс хүсэтэйгөөр хүгжөөхэ, соёл культурые саг үргэлжэ дэбжээхэ гэжэ хараална. Табанжэлэй турша соо промышленна үйлэдбэринь 50 шахуу процентээр, мүн хүндэ промышленностиин бүтээн гаргадаг бүхы зүйлнүүд — 57,5 процентээр нэмэхэ ёһотой. Хүдөө ажахын үгэдэг продукцинь табанжэл соо 24,5 процент нэмэхэ байна.

Хүн зоной ажабайдалые улам һайжаруулха асуудалнуудта, гэр байрын ба бусад барилгануудые үргэдхэхэ хэрэгтэ табанжэлэй түсэбэй проект соо ехэ анхарал хандуулагдана. Хүдэлмэришэд болон албахаагшадай бодото салин хүлһэн, хүдөөгэй зоной олзо доход табанжэл соо 30 процент нэмэхэ юм.

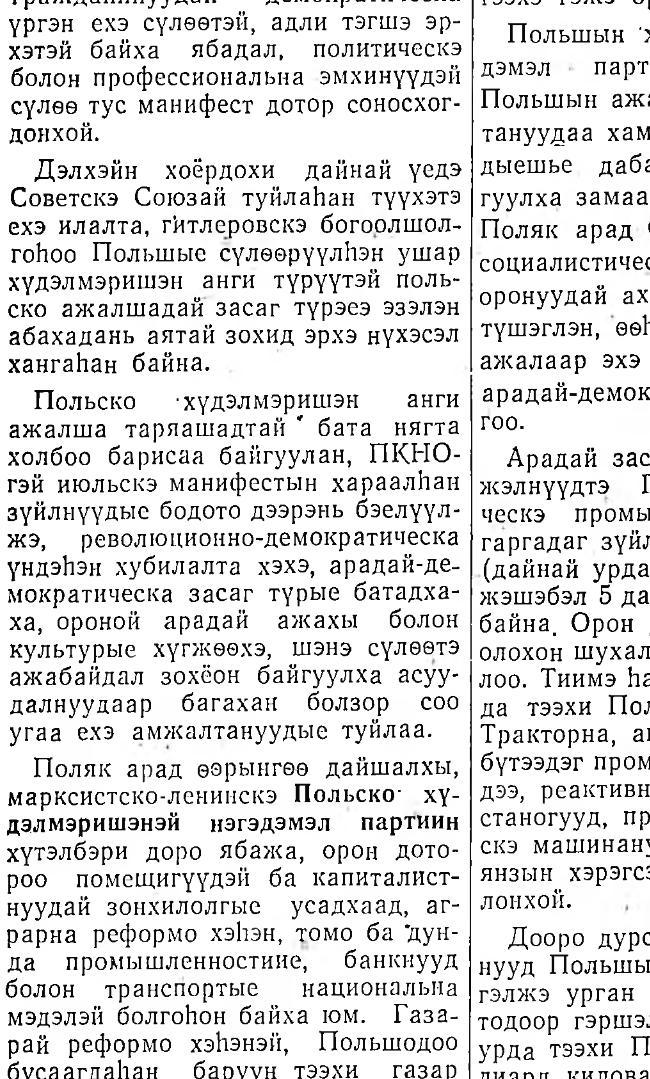
Поляк арад ПОРП-гэй хүтэлбэрээр табанжэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар бэелүүлэн, оронойнгоо экономическа болон политическэ ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадажа байна.

Арадай-демократическа Польша социалистическэ лагериин бүхы оронуудтай харилсан туһалалсажа, ахадүү ёһоной харилсаа холбоо байгуулан, социалистическэ экономикоёо эмхидхэнэ, саашадань хүгжөөнэ. СССР орон арадай засагта Польша хоёрой хоорондохи харилсаа холбоон экономическэ, политическэ болон культурна асуудалнуудаар илангаяа ехэ аша үрэ эхэтэйгээр хүгжэн мандажа байна.

Польско хүдэлмэришэн анги ажалша тарияшадтай гар гараа барилсан, Польско хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин хүтэлбэрээр ябажа, шэнэ, социалистическэ Польшые эмхидхэн байгуулха агууехэ түүхэтэ зорилгоо бата найдамтайгаар бэелүүлнэ.

В. ОВЧАРОВ.

★ ★

Польско Арадай Республика. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ металлургическа комбинадта зорюулагдажа Советскэ Союзһаа эльгээгдэһэн түхеэрэлгэ Шэнэ Гутада буулгагдажа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбинадай территори дээрэ буулгагдаһан шэнэ түхеэрэлгэ.

ТАСС-эй фотохронико.

★ ★

Москвагай завод «Москва» гэжэ проекционно телевизорнуудые олоор гаргажа эхилбэ. Энэ телевизорэй экранинь 90х120 сантиметр хэмжүүртэй. «Москва» телевизорээр нэгэ доро 100 хүн хаража болохо байна. Бүтээгдээд байһан түрүүшын иимэ телевизорнүүд мүнөө клубуудта болон Культурын ордонгуудта эльгээгдээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: мастер А. М. Войченко «Москва» гэжэ телевизорэй хажууда һууна.

ТАСС-эй фотохронико.

К. ИЛЬИН

Лирическэ мүрнүүд

1 БОРООН

Хүхэ огторгойн хаяаһаа
Хүбэн үүлэд хүбхэлзэбэ.
Баатарай һэлмээр сахилгаан
Бороото хүнжэлые эсхэбэ.

Хүндэ дуһалнууд унажа,
Хүлэгэй тахаар лүжэгэнэбэ.
Хүлеэһэн тарян ундалжа,
Хүнэй һанаа хүндэлбэ.

2 УЛЯАНГИР

Энэ уляангирые гансата бэшэ
Энхэрэн гарадаг һэм үдэртөө.
Юугээрээшье илгардаггүй гээшэ—
Юрын лэ һөөг юм юрэдөө.

Үглөөгүүр нэгэтэ борооной һүүлээр
Үнөөхи уляангирни сэсэглэбэ.
Үнэтэ мүшэрнүүдээ һэбхэлзүүлһээр
Үндын, омогорхон энеэбэ.

Хойно хойноһоон үдэрнүүд
үлхэлдэн
Хойшолонгүй жэлнүүдээр үнгэрдэг
юм.
Заахан гүлмэрхэн ябаһан хүүгэд
Заатагүй ехэнүүд болодог юм.

3 ХАРГЫДА

Хара үүлэ хаха зурана сахилгаан,
Хабшуу болоно аяншалһан хүнэй
досоо.
Алхам бүриень хэһэг хурын
шааяан
Аалидуулхаа оролдонол хаба
соогоо.
Үүлэнэй нэмэргые үлеэн тууба
һалхин
Үлүү шангаар наранай элшэнүүд
игааба.
Норобошье энеэбхилэн тэрэ алхаба дахин,
Наһанайнгаа нүхэртэ сэхэ зорибо.

Солбон АНГАБАЕВ

Буга

Хүнэй ябаагүй хүбшэ талаар,
Хуһата тайгаяа зубшан
гарахадаад,
Һүлэбхиһэн маната горхоной захаһаа,
Һуниингөө хүгжэмые шагнадаг
заншалтайб.
Мүнгэн дуунай аялга татаһаар,
Хүнгэн үүлэн соо һара тамараал.
Иигээд лэ намтаяа эбтэй болохоор
Элдэбын модод эрьенүүдтээ һажаа.
Тиигэжэ байтарнь тулюурхан
абяагаар,
Тайгымни зэдэлтэр бархираа
гаргаһаар,
Хуби заяандаа гомдоһон мэтээр,
Хоргодон гүйгөөл Буга эшхэрһээр.
Бугын хойноһоо шүлһөө залгиһаар,
«Барихаб даа» гэһэн маягтайгаар,
Даб гэхэдээ даража буухаар,
Дахалдажа ябаба шоно һунаһаар.
Тайгын ооголоон долгилон
ерэхэдээ,
Танил нүхэрөө дуудаһан байгаа.
«Эгэ-гей, Солбон, абаарайш
ириһэнээ,
Энээхэн лэ Бугыем абарыш
үхэлһөө»
Эрын хүсэ эршэдэн томоходоод,
Эзэрхэжэ ябаһан шоныи ама руу,
«Энэл даа» гэжэ буугайнгаа
һомые,
Эльгээгээ бэлэйб дайсаниие
алахаар!
«Добтолжо ябагшадые, дээрмэшэдые, дайсадые,
Дара, хюда ала,» гэжэ—
Дэлхэй дайдамни, гэрэлтэ нарамни,
Дуугарба гэнтэ манда хандажа.
Бузар аюулһаа мултарһан хадаа,
Буугайшье абяанһаа айнгүйгөөр,
Буга мүнөө бэлшэжэ ябахадаа,
Баяртай магад байгаа ёһотой.
Тиигээ хадаа шулуун хадаһаа,
Эбэрээ өөдэнь үргэн хаяһаар,
Алдар намда асаржа байһандал,
Оромдог лэ Буга байсын шууятар.

Аймагай газетэнүүдэй хуудаһануудһаа

ҺУРГУУЛИ БАРИНА

«Эрдэм» совхозойхид үхибүүдтээ һайн бэлэг бэлдэжэ байна. Совхозой тосхондо дунда һургуулиин 2 дабхар байшан баригдажа дүүрэв. Мүнөө тэдэнь гоёолтын хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Һургуулиин байшан ууралаар дулаасуулагдаха юм.

Һуралсалай шэнэ жэлые һурагшад шэнэ һургуулида угтахань.

«Вперед».

Мухаршэбэр.

ХИТАДАЙ ХАНИНАРҺАА БЭШЭГ ЕРЭБЭ

Наушки станциин комсомолой комитет һаяхан гурбан бэшэг абаба. Конверт дээрэнь «Наушки станциин комсомолшуудта» гэжэ хитадаар, ородоор бэшэгдэнхэй байба. Эдэ бэшэгүүдые Хитадай хилэ шадархи Цзинин станциин комсомолой организациин гэшүүд эльгээһэн байгаа.

Хоёр конверт соонь Хитадай түүхэтэ, байгаалиин үзэсхэлэнтэ һайхан газарнуудые харуулһан открытканууд, гурбадахидань бэшэг байба. «Танай түрүүшүүл А. Рзаев, С. Селезнев, В. Крамаренко гэгшэдһээ манай залуушуул жэшээ абажа хүдэлмэрилнэ. Бидэнэр станци дээрээ комсомол-залуушуулай халаан эмхидхэхэмнай.

Өөһэдынгөө дүй дүршэл тухай бэшэжэ байгыт, хани барисаагаа улам үргэдхэе»,— гэжэ Хитадай залуу түмэрзамшад бэшэнэ.

Наушкиинхид харюу бэшэг эльгээхэнь.

«Знамя Ленина».

Кяхта.

ҺОНИРХОЛТОЙ ЛЕКЦИ

«Ородой уранзураг» гэһэн һонирхолтой лекци КПСС-эй горкомой лектор А. Д. Мелькова городой медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдтэ уншаба. Арадай агуухэ уранзураашад Репин, Суриков гэгшэдэй ажал-ябуулга тухай лектор тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө, тэдэнэй зурагуудые харуулаа.

«За металл».

Городок.

ЗАЛУУШУУЛАЙ ФЕСТИВАЛЬДА ОШОБО

Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой түрүү һаалишан Елизавета Хуриганова, Кабанскын МТС-эй токарь комсомол Александр Плюснин гэгшэд залуушуулай болон студентнэрэй Бүхэдэлхэйн VI фестивальда хабаадахаяа Москва мордобо. Ажал хүдэлмэридөө һайн амжалта туйлаһанайнь түлөө тэдэнэртэ Москва ошохо эрхэ олдоо.

«Байгалай колхозник»

Байкало-Кудара.

ГЭР БАЙРА ОЛООР БАРИНА

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоздо байрын гэрнүүд олоор баригдана. Гансахан энэ жэлэй эхилһэнһээ хойшо эндэ байрын 20 гэр баригдажа дүүрээ. Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойн һайндэр болотор үшөө 25 гэр ашаглалгада оруулагдаха. Тус колхоздо жэлэй дүүрэтэр хамта дээрээ 2000 дүрбэлжэн метр талмайтай 65 гэр баригдаха юм.

«Зэдын колхозник».

Зэдэ.

НООҺО ТУШААХА ТҮСЭБӨӨ ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭБЭ

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо хонидой нооһо хайшалалга дүүрэбэ. Тус колхозойхид 487 центнер нооһо гүрэндэ тушаажа, түсэбөө 40 процентээр үлүүлэн дүүргэбэ.

«Баргажанай үнэн»

ХАХАД ЖЭЛДЭ ХОЁР ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭЭ

Совет засагай тогтоһоноһоо хойшо 40 жэлэй ойе Бурля гэжэ модо бэлэдхэлгын пунктынхид ажалай шэнэ амжалтануудаар угтажа байна. Хахад жэлэй түсэб эндэ үлүүлэн дүүргэгдээ, тиихэдэ июнь һарын түсэб 155 процент дүүргэгдэбэ. Түсэбһөө гадуур 2500 кубометр модо ороной барилгануудта эльгээгдэбэ. Нүхэр А. Меньшиковэй хүтэлбэрилдэг бригадынхид хахад жэлэй турша соо 2 жэлэй даалгабари дүүргээ.

«Знамя победы».

Прибайкалье.

ШЕФҮҮД ТУҺАЛНА

Улан-Удын судна заһабарилгын заводой коллектив Хориин аймагай «Улаан одон» колхоздо шефскэ туһаламжа үзүүлнэ. Тэдэнэр эндэ 500 хонидой байха байра барижа байна. Нүхэр М. Леоновой хүтэлбэрилдэг барилгашадай бригадынхид эрхим ажалаараа шалгарна. Мүнөө хонинной байрын ханань бодхоогдожо дүүрүүтэй байна. Энэ барилгаяа дүүргээд шефүүд малшадай байха 2 байратай гэр бариха юм.

«Улаан Туяа».

Хори.

КОМСОМОЛ-ЗАЛУУШУУЛАЙ ФЕРМЭ ЭМХИДХЭГДЭБЭ

Илька голой эрье дээрэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һаалиин фермэ байрладаг юм. Хоёр жэлэй саада тээ эндэ һаалишадаар ажаллахаяа комсомолшуул В. Дабаева Е. Жанаева хоёр срэһэн байгаа. Залуу һаалишад ажал хүдэлмэридөө оролдосотойгоор хандажа, түрүүшынгээ амжалта туйлажа эхилээ. Елена Жанаева мүнөө колхоз дээрээ түрүү һууряда гараа. Жэлэй эхилһэнһээ хойшо Елена үнеэн бүриһөө 1476 литр һү һаагаад байна.

Һаяхан тус фермэ комсомол залуушуулай фермэ болгогдоо. Комсомолшууд Ким Цыдыпдоржиев, Борис Кошкарев гэгшэд мал адуулагшадаар хүдэлхэеэ эндэ ерээ.

Һү, мяха, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Америкын Холбоото Штадуудые хүсэхэ гэһэн партиин уряада харюу болгон бүри ехэ оролдосотойгоор ажаллахабди гэжэ тус фермынхид мэдүүлнэ.

«Под знаменем Ленина»

Заиграй.

Багшанарай зунай курса

Бурят-Монголой багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институдай дэргэдэ манай республикын эхин, долоон жэлэй, дунда һургуулинуудай багшанарай зунай курса үнгэргэгдэбэ. Энэ курсада ород, бурят, хари хэлэнүүдэй, математика, физикэ, биологи, хими, географи, түүхэ, физкультура, уран зуралга, черчени болон ажал заадаг багшанар һуралсаба.

Курсын һуралсалай түсэбэй ёһоор, һурагшадые ажалда яажа һургаха тушаа физикын багшанар практика гараһан байна. Тиигэжэ тэдэнэр автомобиль ябуулжа, электроагрегат болон электротүхеэрэлгэтэй танилсажа, мүн лабораторно элдэб хүдэлмэри хэжэ һураа.

Биологи болон химиин багшанар лабораторно хүдэлмэри хэжэ, газарай хүрьһэнэй бүридэлые элирхэйлжэ, хүрьһэ үтэгжүүлжэ шадаха болоо. Мүн ботаническа сад соо, эдир натуралистнуудай станцида ажаллаха дүй дүршэлтэй болоо.

Немец болон англи хэлэнүүдэй багшанар хари хэлэн дээрэ хөөрэлдөөндэ һурагшадые һургаха, тэрэшэлэн магнитофониие урогтоо хэрэглэхэ талаар заабари абаа.

Географи заадаг багшанар городой оршон тойронтой танилсажа, эндэхи газарай карта зуража һураба.

Черчени болон уран зуралгын багшанар техническэ элдэб детальнуудай түхэл хэжэ һураа.

5—7-дохи классуудай ажалай багшанар модо ба түмэрөөр дарха хэжэ, электротехникэтэй, хабсаралгын хүдэлмэритэй танилсаа.

Эхин классуудай багшанар гарай ажалаар заабари абаа. Тэдэнэр ёлкын нааданхайнуудые хэжэ, саарһа хайшалжа, шэрдэхэ гэхэ мэтэ хүдэлмэридэ үхибүүдые һургаха талаар хэшээл хээ.

Курсада һураһан багшанар марксистско-ленинскэ теорёор, педагогикын асуудалнуудаар лекцинүүдые шагнаба, мүн багшанарай ажалай түрүү дүршэлтэй танилсаба. Зунай курсада хамтадаа 500 шахуу багшанар һуралсажа гараба.

Д. Булнаев,
ИУУ-гэй кабинедые даагша.

Холын отарын хонишод

Курумканай аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой холын отарын хонишон Дондоб Жигмытов өөрынгөө басаган Цэндэмаатай колхозой хонинуудай нэгэ отарые даажа абаһан байгаа.

Дондоб Жигмытовтан 704 эрье хонидые бэлшээн таргалуулха юм. Тэдэнэр түхеэрэн жэл соо хонидоо тобир тарган байлгадаг. Үбэлэйшье хүйтэндэ, хабарайшье хахсуу һалхинда, зунайшье аяма халуунда хонидынь тарган, хүсэ һайнтай ябадаг.

Хонидойнгоо бэлшээрые үдэр бүри һэлгэдэг, хонидоо зүбөөр саг соонь уһалдаг юм. Ая гангатай, хяагтай, хужартай газарта хэды хоноод лэ хонидоо гаргажа адуулна. Намартаа хонидоо таряанай, зелёнкын полидо бэлшээжэ таргалуулна.

Үбгэн хонишон Жигмытов өөрынгөө туршалгатай түрүүшүүлэй дүршэл отарадаа хэрэглэнэ. Хонидые зоотехническэ бэрхэ барнар адуулхадань түргэн таргалдаг, нооһо һайнтай байна. Арбан жэлдэ ябажа олоһон дүршэлөө Дондоб үбгэжөөл басагандаа дамжуулан хэлэжэ үгэдэг юм.

Хонидоо намар болотор 50—... килограмм болгожо, бүри ехэ нооһо хайшалха зорилготойгоор эдэ хоёр хонишод ажаллажа байнхай.

Дагба Санжиев.

Нүхэд малшад! Зунай бэлшээриие зүбөөр хэрэглэжэ, тарган мяха ехээр абахын түлөө тэмсэе!

Зунай бэлшээри зүбөөр хэрэглэхэ

Зунай бэлшээри дээрэ, шэмэтэ ногоон тэжээл дээрэ малые бэлшээжэ таргалуулхада, һү шэмысэнь дээшэлүүлхэдэ угаа зохид байһаниинь мэдээжэ. Бэлшээриин ногоон хадаа ямаршье тэжээлһээ ехэ шэмэтэй, малда хэрэгтэй шухала бодосуудаар элбэг байдаг.

Ториин МТС-эй харьяата колхозууд зунай бэлшээридэ малаа урдынхиһаа эмхитэйгээр гаргаа. Зарим колхозууд, тусхайлан хэлэхэдэ, Карл Марксын (Алцаг нютаг), Калининай нэрэмжэтэ колхозууд бэлшээри дээрээ тугалай һарабша, һү тушаан абаха байра, малшадай гэр, хашаа хорёо гэхэ мэтые һайнаар түхеэрээ.

Малайнгаа бэлшээри зүбөөр эмхидхэжэ, Нарин тосхоной колхоз июнь һарада үнеэн бүриһөө 174 литр һү һаагаа. Тиихэдэ тэрэ колхозой зарим һаалишад 200, тэрээнһээ дээшэ литр һү һааһан байха юм. Тэдэнэй тоодо һаалишад Мария Медведева, Елена Медведева, Филиппова болон бусад оролсоно.

Энэ колхоздо ахалагша хонишон нүхэр Цыреновагай даадаг отара хоёр һарын саада тээ бэлшээн таргалуулгада табигдаһан байгаа. Анхан тэрэнэй хонид дунда зэргээр 36 килограмм болоһон байгаа һаа, мүнөө толгой бүриин 41 килограмм хүрэһэн байна гэхэ гү, али июнь һарада сүүдхэдээ 100 граммаар нэмэһэн байха юм. Тэрэшэлэн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой үхэршэн Г. Д. Рабдановагай харууһалдаг залуу сарнууд июнь һарада сүүдхэдээ 800 грамм, хоёр һара соо дунда зэргээр сүүдхэдээ 586 граммаар нэмэһэн байна.

Һайн үрэ дүнгүүд яһала бии гэбэшье, дутуу дунда зүйлнүүднай бүри олон. Юуб гэхэдэ, бэлшээри дээрэ малые адуулга үшөөл зүбөөр эмхидхэгдээгүй байһаар. Бэлшээриие хубаарилан, малые ээлжээгээр адуулха гэһэн заабари, малые хэдыдэ бэлшээридэ гаргаха, оруулха, хэдыдэ үнеэдые һааха гэхэ мэтын журам хүсэд сахигданагүй. Тэрээн дээрэһээ боложо малай ашаг шэмэ бага байһаар. «Улаан Тори», «Коммунизм», Хрущевой нэрэмжэтэ колхозуудта үнеэдһээ һү һаалга, мал бэлшээн таргалуулга хангалтагүй байһан зандаа.

«Улаан Тори», Хрущевой нэрэмжэтэ колхозуудай малай болон малшадай зунай байра муу. Бороо хурын ороходо, халуун болоходо доронь орохо һарабша гэжэ байхагүй. Мал адуулагшадынь бороодо үмдэхэ хубсаһаар хангагдаагүй байха юм.

З. Рудакова, Ториин МТС-эй главна зоотехник.

Мяха абалгаараа гээгдэлдэ оронхой

Заиграйн аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлдэ 473 центнер мяха гүрэндөө тушааха ёһотой байгаа.

Теэд мүнөө үедэ оройдоо 16 центнер мяхан гүрэндэ тушаагданхай. Тэрэ тоодо гахайн мяха 13 центнер, үхэрэй —3 центнер мяхан тушаагдаад байна.

Мяха абалгаар, мүн мяха тушаалгаар иимэ ехэ гээгдэлдэ ороод байхадаа колхозой правлени зохихо хэмжээ абанагүй. Харин хэмжээ абахын орондо колхоз доторойнгоо хэрэгсэлдэ нилээд олон мал гаргашалһан гэхэ гү, али энэнь гүрэндэ тушааһандань оробол 3,5 дахин ехэ байшоо. Тэрэнэй хажуугаар олон малынь үхэһэн, гарзалһан байха юм. Энэ жэлдэ аяар 50 эбэртэ бодо мал, 337 хонин, 125 гахай үхэһэн байна бшуу. Илангаяа малынь май һарада олоор үхөө.

Ниитын мал ажал яахадаа иимэ ехэ хохидолдо орооб гэхэдэ, энэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд гүүртэ, отара дээгүүрэз ябажа, хони малайнгаа харууһалга, эдеэлүүлгые саг үргэлжэ шалгадаггүй байна. Үбһэ тэжээлээр бага байһанаа мэдэжэ байбашье, колхозой правлени 5 сомоо үбһэеэ худалдаһан, 2 сомоо үбһэеэ түймэртэ абтуулһан байна.

Колхозой правлени, партийна эхин организаци малшадайнгаа дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, малшадые түлбэриин талаар урмашуулха тушаа биратай юумэ хэнэгүй.

Зунай бэлшээриин үедэ малые таргалуулжа абаха гэжэ эндэ оролдоногүй. Колхоздоо 80 сартай байһан аад, тэдэнээ тусхай гүүртэ болгожо илгангүй, гүрэндэ тушаагдахагүй буруу хашарагуудаар суг бэлшээнэ.

Гахайн фермэ дээрэ оройдоо 10 бишыхан гахайнууд шахагдажа байна. Энэнь ехэл бирагүй гээшэ. Мүн энэнь тус колхозой гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө дүүргэхэ хэрэгыень оройдоошье хангажа шадахагүй байна бшуу. Тиимэһээ Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд дутагдалнуудаа дары усадхажа, абаһан уялгануудаа дүүргэхын түлөө яаралтай хэмжээ абаха зэргэтэй.

А. Дубов.

Хони үсхэбэрилгэдэ хойрогоор хандана

Закаменай аймагай «Байгал» колхоз нёдондо хонидоо искусственна аргаар ороондо оруулбашье, техник болон мэргэжэлтэдэй шадабари багатай, оролдосо, харюусалгагүйгөөр хүдэлмэрилһэнһөөнь боложо, энэ жэлдэ олон хонидынь һубайршаһан байгаа. Энэл алдуугаа «Байгал» колхозой правлени, тус колхозой болон Закаменай МТС-эй мэргэжэлтэд энэ жэлдэ дахин дабтажа байна. Искусственна аргаар хони үрэжүүлгые зүбөөр эмхидхэхэ тушаа тэдэнэр ёһотой анхарал оролдолго мүнөөшье гарганагүй.

Эхэ хонидойнь 3 отаранuудай нэгэндэ хонид искусственна аргаар үрэжүүлэгдэжэ эхилээ. Тэндэ колхозой зоотехник нүхэр Батуева түрүүтэй хүдөө ажахын техникумэй һурагшанар болон хэдэн хүн хүдэлнэ. Тиибэшье хони искусственнаар үрэжүүлхэ ажалдаа һайса дүршөөгүй байһаниинь тэдэнэрэй хүдэлмэри дээрэһээ харагдана.

400 толгой эхэ хони нэгэ ехэ ханха зайдан хашаа соо оруулаад, тэдээн соо хэдэн хуса табижархёо. Хусануудынь хонидой ото мэдэхэһээ байтагай, туража шадалаа баража ондо ороһон дээрэһээ өөһэдөө ямаршье отогүй. Ототой байһан ори ганса хусынь олоһон зарим хонид отогүй байжа, үрэжүүлэгдэнгүй табигдана. Тиигэжэ пункт дээрэ нэгэ үглөөгүүр 4—5 хонид ороондо оруулагдаба. Энэ бирагүй байдал тус колхозой хусануудаа ороондо бэлэдхээгүй байһанһаань болоно бшуу.

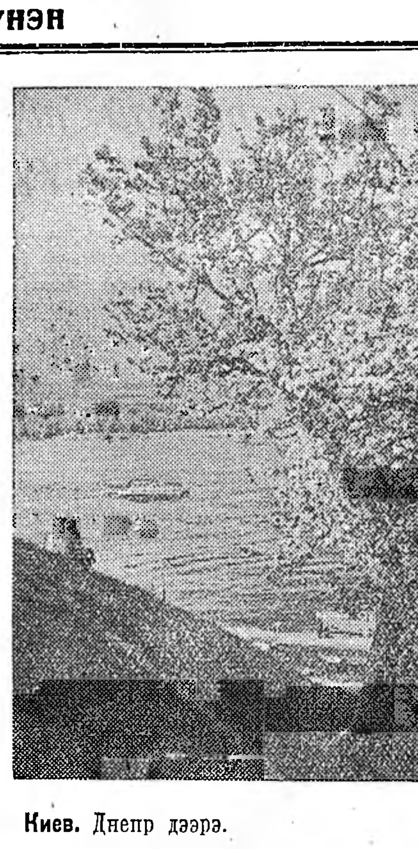
Хонидоо орой, наранай игаашаһан хойно хусада табижа бэдэрүүлнэ. Харин үглөөгүүр эртэ хонидой ороон ехэ байдаг гэжэ мэдээжэ болонхой ха юм. Иигэжэ зоотехническэ наукашье заадаг байнал. Гадна хонид нэгэ дахин үрэжүүлээд лэ дүүргэгдэнэ. Иимэ баримта хонидые ороондо оруулһан нэрэ зүүгээд лэ, бэеэ мэхэлһэн хэрэг болоно. Ороондо ороһон хонид эрхэ бэшэ хоёр дахин үрэжүүлэгдэхэ ёһотой байгаа. Зоотехник нүхэр Батуевагай хэлэдэгэй ёһоор, ороондо оруулагдаһан хонидые дахин үрэжүүлхэ тэрэ аргагүйдэнэ. Өөрынгөө ажал хэрэг мэдэхэ хүн байгаад, бусадай нүлөөдэ орошоод, элдэб гээгдэнги бодол һаналда ээлэгдээд, тархяа эрьешоод байха гээшэ ехэ буруу. Энэ шухала хэрэгые бүтэмжэтэйгөөр дүүргэхын түлөө тэмсэхэ хэрэгтэй байгаа бшуу.

Пункт дээрэ хонидые үрэжүүлгэдэ ариг сэбэрые сахинагүй. Заахан амаһартатай уһан гэхэ гү, тусхай инструментнүүдээ зайладаг шэнгэн зүйлынь үглөөгүүр хони үрэжүүлжэ эхилһэнһээ хойшо буйлуулан хэгдээд, шэнэлэгдэнэгүй.

Тус колхоз 400 хони искусственна аргаар ороондо оруулха түсэбтэй аад, арай ядаа 100 хүрэхэгүй хони үрэжүүлээд байнхай. Хэрбээ, энэ янзаараа үдэр соо 4—5 хони ороондо оруулха болоо һаа, энэ хүдэлмэринь хэзээ дүүрэхэ юм! Гадна, колхоз бусад хоёр отарынгаа хонидые искусственна аргаар ороондо оруулхые оролдоногүй, хонидтоо хусануудаа дурандань табижархёо. Энэ янзаараа хүдэлхэ, тус хүдэлмэриие саашадаа эмхидхэхэ болоо һаа нёдондонойнгоо алдууе дабтажа, хонидоо олоор һубайруулхын туйлда хүрэжэ байнал.

Дурсагдаһан дутагдалнуудые дары зайсуулха, хонидой ороониие эмхитэйгээр үнгэргэхэ тушаа колхозой правлени, тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр Батуевһаа шангаар асуухаар болоо.

Н. Цыбенов, манай корреспондент.

Киев. Днепр дээрэ.

ТАСС-эй фотохронико.

Р. РАБЖУЕВ

Аадарай һүүлээр

Тэнгэридэ үүлэд харалан
бүүгэнэрөөд,
Томо дуһалнууд тэндэһээ
шааяшаба.
Баруулжаа хотирһон харгын
хобоогоор
Булангир горхон харьялан
урдашаба.
Хооһон бочко шэрээд гүйлгэһэндэл,
Холо дээрэһээ тэнгэри нүжэгэнэнэ.
Гал сахилгаан зурагас гээд
заримдаа
Газар дэлхэйе гэрэлтүүлээд абана.
Хэдэн минута адхаран шааяад,
Хура тогтожо, наран игааба.
Тала дайдамнай угаагдан һэргээд,
Тэнгэриин сээжээр һолонгоо татаба.
Түхэреэн ехэ таляанууд тогтожо,
Толон гэрэлээр ялалзан ошотоно.
Түриигөө шамаһан үхибүүд
сугларжа,
Тэрээн соогуур хүхюутэй оймоно.

Б. ХАЛЗАНОВ

ҮЛГЫН ДУУН

Бүүдэгэрхэн үдэшэ мараян мүлхин
ерэхэдээд,
Булжамуур шубуухад хонгёохон
дуугаа хуряабал даа.
Ногоохон талын ургы сэсэгүүд
дүмүүхэдээд,
Нарайхан дэльбээ хумисагаан үни
дууранал даа.
Унтыш даа, нойрсыш даа,
хөөхэйхэм.
Гоёхон эреэхэн эрбээхэйнүүдш
дуугайхан,
Гүльмэр шарахан намняагай
энгэртэ һажанал даа.
Эжыгээ дахадаг хөөрхэн унагадшье
һэмээхэн,
Эрхэлэн нэнгээд, нойртоо һүүлхэнээ
шарбанал даа.
Унтыш даа, нойрсыш даа,
хөөхэйхэм.
Зэнхэгэр тэнгэриин үбсүүн дээгүүр
малайһан,
Зугааша һарашье эбһээлнэл даа,
һажангяар..
Дүүжэмхэн зөөлэн үлгы соохоноо
дуурахадаад,
Дурдам сүмэрхэн, номгон зүүдэеэ
харангаа
Унтыш даа, нойрсыш даа,
хөөхэйхэм.

Архинша хүнэй ажал задагай

Хүндэтэ Тархай!

Хүрэ хүрэһөөр «сарай эбэртэ саб байса аһажа» бэшэхэмни. Дэгнүүл гэхээр дэглэгэр толгойтой, һарюутаһан аманһаа һайруулһан шулһэндөө зууранхай, шабар худхаһан жалжагы гуталтай хүнэй хорёогой һүүдэртэ хэбтэхэдэ, дээрэнь улааһа, батаганын исалан байхада, «энэ архиин тулам» гэхэдэ алдуугүй байдаг агша. Энэ жэшээнэй хүнүүд эндэ—тэндэ үшөөл бии. Манайшье колхоздо мүн лэ нэгэ хүйхэр байха. Тээсгэн тэрэ хүн архида арһаяа шулгарһан хэлээ жажалан, һамган тээшээ арай арайхан абяа гаража байгаа һэн:

— Ар-хи... Үш... шөө..:

Һамганиинь үнэн сэхэ харюусаа:

— Гэндэнжаб, үхибүүдтээ үмдэ, гутал абахаб. Үлөөһэн мүнгөө шамда үгэхэгүйб!

Гэнтэ Гэндэнжаб өөдөө бодошоод, яһан нюдаргаараа яс-тас байса стол сохижо:

— Дарр-ри! Арр-хи асаррр!—гэжэ аймшагтай шангаар хашхарба. Эхынгээ хормойһоо бариһан үхибүүдынь айшсод, гэмэлгүй гэнэн нюдэнүүдээр гэтэн харашоод, шэшэрэлдэн мэдэн эльгэ дулаахай эхынгээ саагуур шургаа бэлэй. Удаан уур сухалаа гаргабашье, ууһан архидаа диилдэжэ унаад, унташоо һэн. Үглөөгүүр бодоод, манхайшаһан толгойнгоо мангар заһахаяа үхибүүдтээ үмдэ гутал абаха мүнгые хулгайшан янзаар ходолжо абаад, Хапчеринга тосхон руу харайшоо һэн...

Энэ Ториин аймагай «Заветы Ильича» колхоздо байрладаг Тугутов Гэндэнжаб гээшэ «түргэдүү тогтууригүйдөө түрнигөө түгдэрсэ гэшхэһэн» хүн юм. Колхозой түрүүлэгшэшье, автомашинын жолоошоншье, учётчигшье болгоод, юрэдөө юһэ, арбан ажалда колхоз хүдэлгөөд туршаа. Теэд шоро муутай уһанһаа һалхагүй шортоол байгаа!

Хонишон болонхой Тугутов алаабхиин хэрэлсы дээгүүр, айлай богоһо дээгүүр бүгтэрөөд хэбтэжэ, «хони адуулһаар» ошоошо хабар олон хони, хурьга гарзалуулаа. Колхозой түрүү хонишон, эгэшэ Мажаагайнгаа, үхибүүдээ үндылгэхын түлөө үнэн зүрхэнһөө оролдожо байһан һамган Дариингаа олзо олоһон орооһыень худалдажа, «уймар болгодог уһаар» андалдадаг Тугутов Гэндэнжабта хонин һүрэг даалгадаг колхозой правлениие гайхахаар.

— Гэндэнжаб, «наһаяа наһалжа, нарбаяа сайжа» ябаһан хүн аад, охор оодон бодолоор ябахаяа оггтолон болиш!,—гэжэ хэлэжэ үгыт тэрээндэ, Тархай.

Һама Һүндэбэй.

„БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭНДЭ“ БЭШЭҺЭНЭИ ҺҮҮЛЭЭР

„Нээгдэхээ болиһон магазин“

Закаменай аймагай Хужарай колхозой хоёрдохи бригадын магазин үнинэй хаагданхай. Тиимэһээ бригадын гэшүүд хэрэгтэй юумэеэ арбан табаад модоной колхозой центрһээ ябаһан энэ тэрэ хүнөөр захижа асаруулна гэһэн бэшэг манай газетын июниин 23-най номерто дурсагдаһан гаршагтайгаар толилогдоһон юм.

Манай редакцида Закаменай аймпотребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Сенгеевэй мэдээсэһэнэй ёһоор статья соо заагдаһан дутагдалнуудые усадхаха талаар аймпотребсоюзай правлениин зүгһөө зохихо хэмжээнүүд абтаа. Дээрэ дурсагдаһан колхозой хоёрдохи бригадын магазинай хүдэлмэриие һайнаар хангаагүйнь түлөө Хужарай сельпогой худалдаа наймаанай таһагые даагша нүхэр Бальбуров ажалһаань гаргагдаба.

Мүнөө тус магазинда ондоо наймаалагша хүдэлмэрилнэ.

„Силос даралгада эртээнһээ бэлэдхэхэ“

Иимэ гаршагтайгаар манай газетын июниин 21-нэй номерто толилогдоһон статья соо Баргажанай аймагай колхозууд силос даралгада эртээнһээ бэлэдхэнэгүй, мүн аймагай эмхи зургаанууд болон предприятинууд колхозуудые шефтээ абаһан аад, мүнөө ямаршье туһаламжа үзүүлнэгүй гэжэ хэлэгдэһэн байгаа.

Статья соо заагдаһан дутагдалнууд булта зүб байба. «Аймагай колхозуудай силоснэ барилга ба заһабарилга тухай» асуудал КПСС-эй айкомой бюро ба аймсоведэй гүйсэдкомой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Силоснэ культуранuудай ургасые һайн шанартайгаар даража абахын тулада колхозууд силоснэ барилгануудые хэжэ эхилээ, энэ хэрэгтэнь леспромхозой болон харгы замай таһагай механизмууд хабаадуулагдана, мүн аймагай эмхи зургаануудай болон предприятинуудай хүдэлмэришэд шефтээ абаһан колхозуудтаа туһаламжа үзүүлнэ гэжэ манай редакцида КПСС-эй Баргажанай айкомой секретарь нүхэр Малыгин мэдээсэбэ,

Хүдөө бэшэгшэдэй дохёогоор хэмжээ абтаба

Галуута Нуурай ЖКО-гэй Рудоуправлениин кассир Максимовагай ажалдаа албан хойрогоор хандаһан, гүрэнэй мүнгэ зөөриие үбэршэлһэн тухай бэшэг соогоо манай редакцида хүдөө бэшэгшэ мэдээсэһэн байгаа.

Энэ бэшэг шалгаад, хэмжээ абахын тула Сэлэнгын аймагай прокуратурада эльгээгдэһэн юм.

— Бэшэг соо хэлэгдэһэн баримтанууд шалгалтаар тодороо,— гэжэ манай редакцида аймагай прокурор нүхэр Бадиев мэдээсэбэ.

Галуута-Нуурай ЖКО-гэй Рудоуправлениин кассир Максимова хуулиин харюусалгада хабаадуулагдажа, сүүдтэ үгтэбэ.

ОЧЕРК

Ажалдаа алдаршаһан түрүүшүүл

Д. УРБАЗАЕВ

Нэлэнхы нарһан тужын оройгоор үүрэй толон сайража, огторгойн үрөөһэн хасар улайрхаяа забдаба. Сэлгеэ һонор агаарта электрохюрөөнүүдэй эршэтэй эшхэрээн эхилжэ, зуун жэлэй зулгы сэхэ нарһанууд түгсэг дээрэһээ тарайжа, хүбшэ хүндые хүнхинэсэ сууряатуулна. Гүндүү хүсэтэй, гэнжэ мөөрэтэй тракторнууд арьял ута мододые гэшүүһэтэй зандань оло-олоор урьхалаад, угзаран шэрэһээр, уужам талмай дээрэ үрьдилдэн асаржал байна...

Задарюун томо бэетэй, зангирма хүсэтэй, хүдэр гэгшын хүнүүд хүжэ сэхэ нарһадые хэсүү шадамаараар тайраад, адар томо штабельнууд болгон ябтална.

Тохорюун хузүүтэй кранууд бүдүүн бревнонуудые, абьяастай, дүршэлтэйгөөр автомашинануудта ашана. Тэбирэжэ хүрэшэгүй бүдүүн нарһадые нахнитараа ашаһан автомашинанууд удаа дараа угсаралдан ошожол байба. Шэхэнэй үзүүр шэмхэмэ шэмэрүүн хүйтэндэшье, ой тайгын оёорто шагайда тулама шабар шабха болгодог хабарайшье үедэ, зунай аяма халуундашье Хандагайн леспромхозой хамаг участогуудта ажалай ябаса һүүлэй жэлнүүдтэ улам эршэдэжэл байнхай. Оньһото техникын хүсые эдлэжэ, элүүр бэеын элшэ шадал элсүүлжэ, энэ леспромхозойхид модо бэлэдхэхэ хахад жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур арбан нэгэ мянган кубометр эрхим шанартай модо Эхэ орондоо бэлэглээ. Тэдэнэр ажалай эмхидхэлые һайжаруулан, нэгэдэмэл хүсөөр хүдэлһэнэйнгөө ашаар жэл соо хүн бүридэ 250 кубометр модо бэлэдхэхэ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Модо шэрэхэ, таллуулха түсэб һара бүхэндэ үлүүлэн дүүргэгдэнэ. Бэлэдхэгдэһэн модоной өөрынь үнэ 3 процентээр химдаруулагдажа, гүрэнэй 400 мянган түхэриг мүнгэн арьбалагдаба.

Эдэ үдэрнүүдтэ Хандагайн модошод туйлаһан амжалтануудаа улам арьбадхахын түлөө оролдожо, ажалай үндэр бүтээсэ туйлажа байна. Бүхы участогуудта дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ модошон бүхэн хабаадалсажа, Агуухэ Октябриин дүшэн жэлэй түүхэтэ ойе ажалай бэлэгээр угтахын түлөө тэмсэнэ. Хандагайн леспромхозойхид хатуу шангаар зорёод, модо бэлэдхэлээр ажалайнгаа бүтээсые эрид шууд дээшэлүүлжэ байна. Түгэс зэр зэбсэгые, оньһото техникые зүбөөр ашаглажа, түсэб харааe бодото хэрэг болгодог Хандагайн леспромхозой хүдэлмэришэд Эхэ оронойнгоо улам хүгжэхын, ажалшадайнь энхэ тайбан байхын түлөө оролдожо байна.

***

...Үерлэн урдаһан Үдэ голой урда бэедэ Хориин аймагай ой модоор баян тайгын дунда хорёод оной эсэстэ Хандагайн леспромхоз тогтоо бэлэй. Хорин долоотой багжагар бэетэй, Тарбагатай тосхоной таряашан хүбүүн Александр Рассадин гэдэг январиин янгинама хүйтэн үдэр һаяхан тогтожо байһан энэ леспромхоздо хүдэлхэеэ ерээ һэн. Хүдэлмэришэдэй байрын гэрнүүд баригдажа байгаа. Ойроо хүртөөгүй хүдэр бүдүүн модотой зэрлиг тайга тэрэниие угтаһан байгаа. Зоригтой, хүхюутэй Александр Рассадин нүхэдтэеэ хамта түрүүшынхеэ модо бэлэдхэлэй ажалда булад һүхын эритэй хүшэ зоригоо нэгэдхэн хүдэлжэ эхилээ һэн...

Тэрэ сагһаа хойшо хорин долоон жэл үнгэрөө. Энэ үе соо Александр Матвеевич Рассадин түрэл орондоо хэдэн зуу мянган кубометр модо үгөө. Юрын модошонһоо эхилээд, модо бэлэдхэлэй мастер болоһон Александр Матвеевич олон залуушуулые хүдэлмэриингөө баян дүй дүршэлдэ һургажа гаргаа. Шэн габьяата ажалдань үндэр сэгнэлтэ үгэжэ, Советскэ правительство нүхэр Рассадиниие Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнаһан байна. Александр Матвеевич туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амарангүй, ажалай үндэр бүтээсэ мүнөө болотор туйлаһаар. «Ой модоной промышленностиин социалистическэ мүрысөөнэй отличник» гэһэн хоёр значок үбгэнэй үбсүүндэ яларан байдаг. Хүдэлмэришэ энэ үбгэнэй гэртэнь ороходоо ажалайнь алдарта замые элеэр хаража болохо юм. Ханада үлгөөтэй хүреэ соо Александр Матвеевичын ажалай туйлалтануудые гэршэлһэн хүндэлэлэй грамотанууд нилээд олон байха.

Александр Матвеевич гурбан хүбүүтэй. Тэдэнь эсэгынгээ замаар ажалда дуратай түрүү хүнүүд болонхой. Хоёр ехэ хүбүүдынь модо шэрэлгэ дээрэ автомашинануудые арбаад жэлдэ жолоодожо ябана. Рассадинай хүбүүдынь хүдэлмэридөө оролдосотой, автомашинануудаа бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа, социалистическэ мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябадаг гэжэ леспромхозойхидынь ходо магтадаг юм. Павел гэдэг одхон хүбүүниинь слесарь байһан аад, ажалһаа таһалдалгүйгөөр автомашина шудалжа, аханартаяа хамта модоор ашаалагдаһан автомашина жолоододог болонхой. Рассадинтанай отолһон, шэрэһэн модо ябталбал, хада гүбөөгэй шэнээн штабель болохонь лабтай. Хандагайн леспромхозойхид Александр Матвеевич Рассадинай эбтэй, эмхитэй бүлые магтадаг. Эхэ оронойнгоо улам хүгжэхын түлөө үнэн сэхээр хүдэлдэг хүнүүдые манай арад һайшаадаг ха юм. Рассадинтанай бүлэ ёһотойл тиимэ хүнүүдэй тоодо оролсоно.

Зургаадахи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө Рассадинтан шэнгеэр хүдэлмэрилжэ байһан хүнүүд тус леспромхоздо олон юм. Модо бэлэдхэлэй промышленностьда хорин нэгэдэхи жэлээ хүдэлмэрилжэ байһан Андрей Трофимович Борисовай нэрэ нилээд хүндэтэй болонхой. Нүхэр Борисов олон мэргэжэлтэй туладаа ямаршье хүдэлмэри хэдэг. Хэһэн ажалдаа хэлэшэгүй оролдосотой, зориһоноо дүүргэнгүй тогтодоггүй хүн. 1954 ондо нүхэр Борисовта «модо бэлэдхэлэй болон урадхуулгын хүндэтэ мастер» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо бэлэй. Тэрэнэй хүбүүн Иван Борисов Зүүн Хасууртайн модо бэлэдхэлэй пунктын эрхим трактористнуудай нэгэн болоһоор баһал үнинэй. Даруу зантай, ажалда габшагай, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябалсадаг туладаа хүдэлмэришэдэй дунда хүндэтэй, бусадта жэшээ харуулан ябадаг. Мүнөө эсэгэ хүбүүн хоёр Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ байна.

Леспромхоздо 1951 онһоо хүдэлмэриилжэ эхилһэн залуу модошон Петр Андренов ажалай түрүү дүй дүршэл түргөөр шудалжа, трактораар модо таллуулга дээрэ эрхим жэшээ харуулна. Нүхэр Федоровой хүтэлбэрилдэг участогто Петр Андренов халаан бүхэнэйнгөө нормые 180 процент дүүргэжэ, мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Энэ тракторист хайшан гээд иимэ амжалта туйланаб гэхэдэ, даажа байһан трактортаа техническэ харууһа һайнаар хэдэг, тракторайнгаа эбдэрһэн детальнуудые тэрэ дарыдань заһабарилжа, хүдэлмэридөө һаад ушаруулхагүйе хододоо оролдодог. Оролдосотой ажалыень гэршэлһэн «Ой модоной промышленностиин социалистическэ мүрысөөнэй отличник» гэһэн гурбан значогууд Петр Андреновой үбсүүндэ харагдана.

— Манай леспромхоздо һүүлэй жэлнүүдтэ түрүүшүүлнай олошоржо байна,—гэжэ леспромхозой кадрнуудые эрхилхэ таһагые даагша Мария Федоровна Кащеева хөөрэнэ.—Ажалай үндэр бүтээсэ туйлаһан шэнэ хүн тухай дуулаад байтар, хойто үдэрынь бүри ехэ амжалта ондоо хүн туйлажархидаг болоо агша. Манай модошод бултадаа нэгэн һаналтайгаар хүдэлдэг юм. Хүдэлмэридөө дүршэһэн хүнүүд гээшэ хатуу зоригтой байдаг ха юм. Юрэдөө абаһан уялгаяа дүүргээгүй хүн манайда үсөөн ха. Иимэ амжалта туйлаһанайнгаа ашаар, хахад жэлэйнгээ даалгабариһаа гадуур 11 мянган кубометр модо Эхэ орондоо бэлэглэжэ шадаабди. Наранай пунктда хүдэлдэг гурбан ахадүүнэр—Михаил, Алексей, Василий Липатниковтан электрохюрөөгөөр модо отолходоо абаһан уялгаһаа нилээд үлүүбшэлдэг байна. Дүү басаганиинь Валентина Липатникова модоной гэшүүһэ электрохюрөөгөөр сэбэрлэхэдээ баһал һайн жэшээ харуулдаг. Тиихэдэ түрүү шофёр Даба Дылыков гэдэг автомашинаяа заһабарида оруулангүй 70 гаран мянган километр ябуулаад байна.

Иимэ хүнүүдэй эдэбхи, оролдолгын ашаар Хандагайн леспромхоз республика соогоо түрүү леспромхозуудай нэгэн боложо шадаа бшуу. Леспромхозой модошод Агуухэ Октябриин дүшэн жэлэй алдарта һайндэрые ажалай үшөө ехэ бэлэгээр угтахын тулада бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн тэмсэжэ байна.

***

Үдэр дүүрэн модошодой хүдэлхые хаража, һайхашааһан шэнги дүүрэн шарайтай үдэшын наран хүбшэ тайгын саагуур ороно. Үндэр үргэн штабельнуудые харахадаа, үбгэн мастер Александр Матвеевич Рассадинай үе мүсэнь хүнгэдэн, урма зоригой ошон сэдьхэлдэнь бадарна. Үдэр бүриингөө ажалай дүн тушаа мастертаяа хөөрэлдэдэг, зүбшэдэг залуу модошод сугларжа, Александр Матвеевичые тойроно. Нарһан тужынгаа тунгалаг хоншуу агаар сээжэдээ дүүрэтэр татаад, Рассадин дорюуханаар хэлэнэ:

— Нүхэд, үсэгэлдэрэйхиһөө нилээд олон кубометрээр үлүү модо бэлэдхээбди. Хүсэн түгэс техникэтэйбди. Дүй дүршэл баянтайшье, залуу шииираг наһандаашье ябаһан модошод манайда олон. Зүгөөр, леспромхозой һаяхан тогтоод байхада, модошод гар һүхэ, хюрөө хоёрые барьяад, модоной бүдүүнһээ айнгүй сабшаха, хюрөөдэхэдөө түрүүшын табанжэлнүүдэй барилганuудта хэдэн мянгаад кубометр модо эльгээжэл байгаа бэлэйбди. Трактор байгаагүй. Модо шэрэлгын бүхы хүдэлмэринүүдтэ морёор хүдэлдэг һэмди. Нүхэд, мүнөөнэй баян техникээр зэбсэгжэһэн бидэнэр үшөө ехэ модо Эхэ орондоо үгэжэ шадахабди!

ТАСС-эй телеграмманууд

Франциин национальна суглаанда

ПАРИЖ, июлиин 19. (ТАСС). Онсо тусгаар эрхэ олгохо тухай правительствын дурадхаһан хуулиин проектые баталаагүй һаатнай, тушаалһаа гаранаб гэжэ Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Буржес-Монури мэдүүлэө. Июлиин 19-дэ Франциин национальна суглаанда энэ асуудал зүбшэн хэлсэгдэжэ, һүүлээрнь голосовани хэгдэһэн байна. «Бэеэ даанхай республиканецуудай» болон баруунай үзэл баримталдаг бусад партинуудай депутадууд, тэрэшэлэн социалистнуудай түлөөлэгшэ онсо тусгаар эрхэ олгохо тухай хуулиин проект баталагдаха ёһотой гэжэ эрид шууд мэдүүлбэ. Бусад олон депутадууд, тусхайлбал, католигууд (МРП-гэй партиһаа), «социальна республиканецууд» болон пужадистнууд правительствын дурадхалые дэмжэхэ, болихоёо ойлгожо ядаад байба. Депутат-коммунист Балланже хуулиин энэ проектые эрид шууд буруушаажа, энэ проект хадаа «фашизмын үзэл бодолоор» нэбтэрэнхэй гэжэ мэдүүлбэ.

Һүүлээрнь хуулиин шэнэ проектые заатагүй баталха шухала байһан тухайнь Буржес-Монури тобшохон үгэ хэлээ. Тиигээд национальна суглаан олонхиин дуугаар энэ проектыень баталжа, правительствые үлөөхэ гэжэ шиидхэһэн байна.

«Республикын түүхэдэ эгээ түрүүшынхеэ манай правительство Францида концентрационно лагерьнуудые байгуулжа, тэдээн соогоо француззуудые хааха эрхэ олгохыень гуйн парламентда хандаба» гэжэ «Монд» газетэ бэшэнэ. Сүүдэй органуудай хиналтаһаа правительствын гараха гэһэн һэдэлгэнь бодото дээрээ ямар зорилготой байгааб гэжэ олониитэ һанаата боложо байна гэжэ «Монд» онсолон тэмдэглэнэ.

Хорижо байгаашье һаань, Америкын залуушуул фестивальда ерэхэнь

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 19. (ТАСС). Юнайтед Пресс агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Америкын балерина Барбара Перри гэгшэ Москвада болохоёо байгаа Залуушуул болон студентнэрэй Бүхэдэлхэйн фестивальда бэлэдхэхэ хэрэгые США-да толгойлоо юм. Мүнөө Америкын хэдэн залуушуултай Москва мордохомни гэжэ Барбара Перри мэдүүлээ.

США-гэй гүрэнэй департамент фестивальда ошохо табилга Америкын залуушуулда үгөөгүй гэжэ Перри мэдүүлбэ. Гэбэшье, засагаархидай иигэжэ хорижо байгаашье һаань, Америкын 150 шахуу хүбүүд, басагад фестивальда хабаадахаяа ерэхэнь гэжэ Перри хэлээ.

Агууехэ Хитадай 16 яһатанай түлөөлэгшэд Москва зорин, манай город дээгүүр үнгэрбэ

Июлиин 19-дэ Улан-Үдын вокзалда шуугатай хүхюу залуушуул Хитадай залуу түлөөлэгшэдые угтахаяа олоороо суглараба.

Уданшьегүй айлшадай һуужа ябаһан поезд зогсожо, хитад нүхэднай поездһоо гаража ерээд, сугларагшадые амаршалан, тэндэ түхеэрэгдэһэн трибуна, тээшэ ошоно.

Оркестр марш наадана. Эдир пионернүүд гүйлдэн ерээд, Хитадай 16 яһатанай эдэ түлөөлэгшэдтэ гоё һайхан сэсэгүүдые барюулна.

Һүүлээрнь митинг боложо, тэрэниие нүхэр Бутуханов нээгээ. Зооветинститудай багша нүхэр Башкуев, ПВЗ-гэй инженер нүхэр Уланов гэгшэд айлшадта хандан амаршалгын үгэнүүдые хэлээ.

Фестивальда ошожо ябаһан Хитадай делегациин секретариин орлогшо Е Чжу-шань харюугай үгэ хэлэбэ.

Тиигээд делегациинхид вагонуудтаа һуужа, ан бун болоно. Поезд аалихан һууриһаа хүдэлжэ, ирагуу хүгжэм дорюунаар зэдэлнэ. Вокзал дээрэ байгшад гараа үргэн айлшадые үдэшэнэ. «Уулзатараа баяртай, уулзатараа баяртай, уулзатараа баяртай!» гэһэн үгэнүүд дуулдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Уулзалганай үедэ. 2. Е Чжу-шань үгэ хэлэжэ байна.

А. Кочергинэй фото ба текст.

Ази, Африкын 21 орон ООН-до хандаба

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 19. (ТАСС). Ази, Африкын 21 ороной ООН-до байдаг саг үргэлжын түлөөлэгшэд, тэрэ тоодо Афганистанай, Египедэй, Индиин, Индонезиин, Японой, Сириин болон бусад оронуудай түлөөлэгшэд ООН-эй генеральна секретарьта бэшэгээр хандажа, иимэ гуйлта хэбэ:

Нэгэдэмэл нацануудай организациин Генеральна Ассамблейн XII сессиин зүбшэхэ зүйлдэ Алжир тухай асуудалые өөһэд өөһэдынгөө правительствын заабаряар оруулхыемнай зүбшөөгыт.

ООН-эй Генеральна Ассамблейн XI сесси дээрэ резолюци абтажа, Алжир тухай асуудал ООН-эй Уставтай тааралдуулан, эбэй ёһоор, арад зондо аша туһатайгаар, зүбөөр шиидхэгдэхэ бэзэ гэжэ найдагдаһан байгаа гэжэ 21 ороной түлөөлэгшэд бэшэг соогоо хэлэнэ. Гэбэшье, ООН-эй XI сессиин үнгэрһэн сагһаа хойшо энэ резолюциие дүүргэхэ талаар ямар нэгэн амжалта туйлагдаба гэһэн мэдээсэл ООН-эй гэшүүн болохо нэгэшье гүрэн хээгүй.

Тэрээнһээ байтагай, Алжирай бүри олон зон гасалан зоболондо орожо, улам олон зон алуулжа, хюдуулжа байна. Тиигээд Алжирта боложо байһан үйлэтэ хэрэгүүдые харахада эндэхи асуудал Уставай гол ёһонуудые баримталан, эбэй ёһоор, арад зондо аша туһатайгаар, зүбөөр шиидхэгдэхэнь бэрхэтэй болоод байнхай.

Тиимэһээ Генеральна Ассамблей Алжир тухай асуудалые дахин хаража үзэхэ бэзэ гэжэ найдахаар.

Сириин премьер-министрын мэдүүлгэ

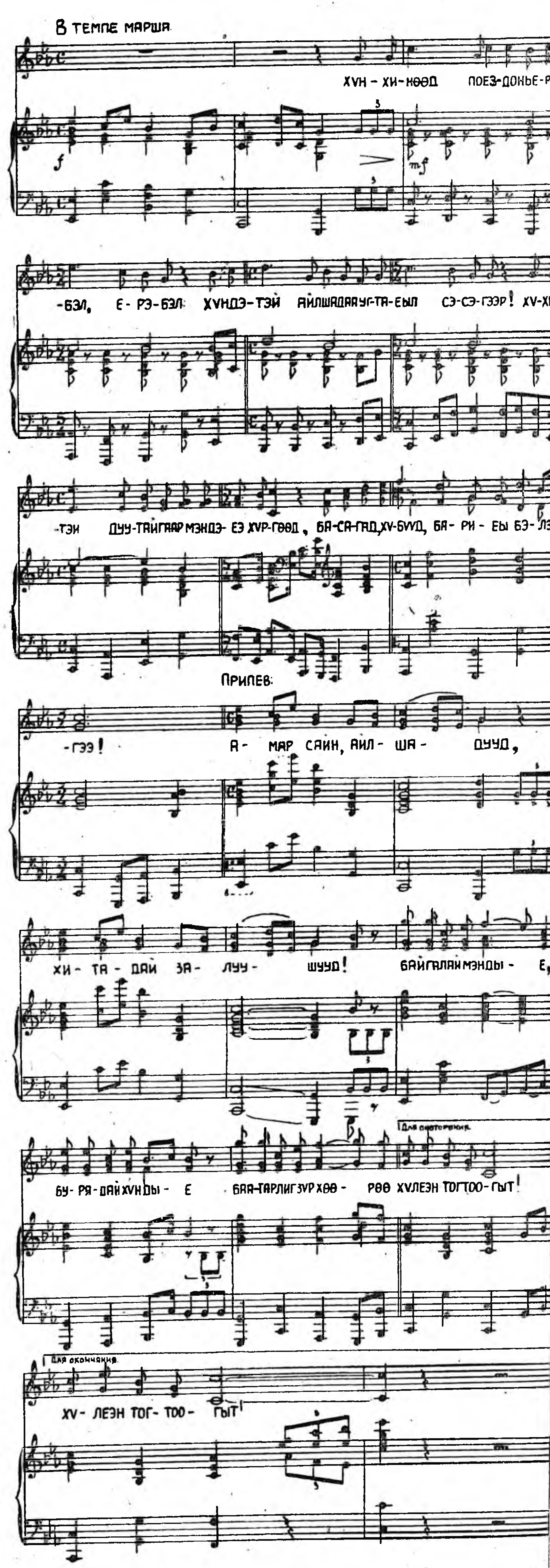
ДАМАСК, июлиин 19. (ТАСС). «Ар-Рай Аль-Амм» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор Сириин премьер-министр Сабри Асали мүнөө Дамаскда байһан Америкын профессорнүүдэй болон студентнүүдэй делегацитай хөөрэлдэжэ, мэдүүлгэ хээ. Энэ делегаци Дунда Зүүн зүгэй оронуудаар аяншалжа ябана.

Тусхайлбал, Сабри Асали Советскэ Союз Сири хоёрой харилсаан тухай тогтожо, иигэжэ мэдүүлһэн байна: «Бидэнэр Советскэ Союзые хүндэлдэгбди. Манай хүндэ хүшэр, бэрхэтэй байдалда ороод байхадамнай, Советскэ Союз манай байдалые ойлгожо, хододоо манай талые хаража, бидэндэ туһаламжа үзүүлдэг байһандань ехэ баярладагбди».

«Сири Эйзенхауэрэй түсэбые бэелүүлхэһээ арсаа. Ушарынь, Америкэһээ туһаламжа абабал, Холбоото Штадуудай мэдэлдэ орошохо байнабди. Харин бидэнэр ямар нэгэн бүлэглэлдэ хабаадалсангүйгөөр, бэеэ даанхай байдалтай байхые хүсэнэбди» гэжэ Сабри Асали хэлэбэ.

Хүгжэмынь Д. АЮШЕЕВЭЙ Үгэнь Ц. ГАЛСАНОВАЙ

УГТАМЖЫН ДУУН

Хүнхинөөд поездонь
Ерэбэл, ерэбэл:
Хүндэтэй айлшадаа
Угтаеы сэсэгээр!
Хүхюутэй дуутайгаар
Мэндэеэ хүргөөд,
Басагад, хүбүүд,
Бариеы бэлэгээ!

Дабталга:

Амар сайн, айлшадууд,
Хитадай залуушууд!
Байгалай мэндые,
Бурядай хүндые
Баатарлиг зүрхөөрөө
Хүлеэн тогтоогыт!
Наранай толонтой
Урилдыт, урилдыт,

Найдамтай нүхэдөө
Золгоеыл сэсэгээр!
Хурзаяа, төөлэйгөө
Хургаараа үргөөд,
Түрэлэй ёһоор
Бариеы хэшэгээ!

Дабталга.

Түрэлхи Москвадаа
Түргэлыт, түргэлыт,
Фестиваль наадандаа
Золгоеы сэсэгээр!
Эльгэеэ, зүрхэеэ
Инагаар холбоод,
Түрынгөө уряал
Эльгээеы бэшэгээр!

Дабталга.

Палехскэ искусствын выставкэ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Палехскэ нүүдэл выставкэдэ табигдаһан уранзурааша А. А. Дыдыкинай «Гайхамшагта хаан турада Ратмир ошоод байна» гэһэн зураг.

Уран наринаараа суурханхай палехскэ искусство бүхы Совет орон доторнай мэдээжэ болонхой. Бурят-Монголой зураглан харуулгын музей соо нээгдэһэн палехскэ искусствын үзэсхэлэн гоё зүйлнүүдтэй эндэхи улад зон мүнөө танилсажа эхилбэ.

Палех хадаа мүнөөнэй Ивановска областьдохи бишыхан тосхон юм. Энэ тосхон Шуя городһоо, мүн түмэр замһаа 30 километрын газарта оршодог. Ехэ ехэ харгынуудһаа, судналуудай ябадаг Клязьма мүрэнһөө холо байдаг туладаа урдандаа тэндэ хүрэхэнь бэрхэтэйшэг байгша һэн. Оронойнгоо түб газарнуудһаа таһархай байдаг дээрэһээ тэндэхи улад зон өөрсэ байдалтай һэн. Октябриин революциин урда тээ тэндэхи олон зонород бурханай дүрсэ зуража, уран бэлигээрээ суута гараһан байгаа. Гэбэшье, тэрэ үедэ уранһайхан ондоо зүйлнүүдые дархашуулынь хэдэггүй байгаа, хэхэ аргашьегүй һэн.

Агууехэ Октябриин революциин һүүлээр Палех тосхон танигдахаар бэшээр хубилаа. Палехскэ уран нарин гартан гоё һайхан элдэб зүйлнүүдые хэжэ эхилээ. Урдандаа гансал бурханай дүрсэ зурадаг уранзураашад, дархашуул, һиилүүршэд мүнөө гоё һайхан элдэб зүйлнүүдые хэжэ, бүхы дэлхэй дээрэ суурхаба. «Академиин тосхон» гэжэ зүбөөр Палех нэрлэгдэдэг болоо.

Аяар холын Соррентоһоо А. М. Горький Палегтэхи дархашуулай уран мэргэжэлэйнь хүгжэлтын хойноһоо һонирхон адагладаг байһан юм. Манай орондо арадай уран зохёолгын һалбаран бадарһанай элитэ гэршэ мүн гэжэ тоологшо һэн.

Палехскэ искусствын уранһайханай үндэр шанарынь дэлхэйн культурын элитэ ажал-ябуулагшадай анхарал хододоо хандуулдаг байгаа. «Юманите» газетын редактор, уранзохёолшо коммунист Вайян Кутюрье 1931 ондо зорюута Палех ерэжэ, эндэхи искусствотай танилсаһан юм. Москвада айлшалха үедөө агууехэ француз уранзохёолшо Ромен Роллан мүн лэ эндэ ерэжэ, уран зураашадтайнь уулзаһан байгаа.

СССР-эй уранһайханай фондын отделени, уранһайханай-үйлэдбэриин мастерской Палегтэ бии. Тус мастерскойдо 150 гаран уранзураашад ажаллана. Тэндэхи Максим Горькиин нэрэмжэтэ Гүрэнэй уранһайханай училищи уранзураашадые бэлдэнэ. Мүн Совет уранзураашадай Союзай отделени, Гүрэнэй палехскэ искусствын музей бии. Манай уранзураашадай зарим зурагууд энэ выставкэдэ табяатай.

Улан-Үдэдэ нээгдэһэн выставкэ хараашад гансал палехскэ искусствын һонирхолтой зүйлнүүдтэй танилсаха бэшэ, харин тэдэ зүйлнүүд яажа хэгдэдэг бэ гэжэ мэдэжэ абаха байна.

Искусствын габьяата ажал-ябуулагшад И. И. Голиков, И. М. Баканов, арадай уранзураашад А. В. Котухин, И. П. Вакуров, И. В. Маркичев ба бусадай бүтээһэн гоё һайхан зүйлнүүд выставкэдэ харуулагдана. Палехскэ искусствын үндэһэ һуури табиһан эдэ уранзураашад үльгэр домог, литература, дуунай удхаар, мүнөөнэй социалистическэ ажабайдалһаа абажа, уранһайхан элдэб юумэ бүтээнэ. Гэр турын досоохиие шэмэглэхын зорилгоор РСФСР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша Н. М. Зиновьевэй, уранзурааша А. А. Дыдыкинай хүдэлмэри харуулагдана.

Палехскэ уранзураашад театр болон кинодо элдэб шэмэглэлгэ хэдэг. Жэшээнь, Ленинградай Бага оперно театр соо «Нүгшэһэн хатан тухай домоглол», «Кащей Бессмертный» гэжэ оперо уран гоёор шэмэглэгдэнхэй. Саратовска театр соо «Золотой петушок» гэжэ Римский-Корсаковой оперо гоёогдоһон байна. Энээнэй түлөө РСФСР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагша Н. М. Парилов хоёрдохи шатын Сталинска шанда хүртэһэн байгаа. Бэрхэ уранзурааша П. Д. Баженов (1941 ондо наһа бараһан) «Загаһашан ба загаһахан тухай үльгэр» гэжэ фильмые шадамараар гоёоһон юм.

Выставкэ харагшад номой гоёолтотой танилсаха байна. 1934 ондо «Академиин» хэблэлдэ гараһан, уранзурааша И. И. Голиковой гоёоһон «Слово о полку Игореве» гэжэ ном һонирхолтой. А. М. Горькиин дурадхалаар хэгдэһэн энэ хүдэлмэри палехскэ искусствын, советскэ полиграфиин нангин дээжэнь гээшэ.

Мүн Палехскэ училищиин студентнүүдэй дипломно хүдэлмэритэй выставкэ харагшад танилсаха юм.

Нарин дархашуулнай портредүүдые зурадаг, шаажан, түмэр ваза болон кубогуудые уран гоёор шэмэглэдэг. Манай дархашуул Москвагай Кремльдэ, Загорскдо гоё гоё урданай түүхэтэ юумэнүүдые һэльбэн заһабарилаа. Мүнөө үедэ Н. М. Зиновьевой хүтэлбэри доро Петродворецын Монплезир соохи хитад таһалгын гоёолтонуудые заһабарилан һэргээжэ байна.

К. Вьюгин, Гүрэнэй палехскэ искусствын музейн директор.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина. 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74. отв. секретаря— 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов —35-14. культуры и быта, промышленности —34-05, местной информации и писем —24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00480. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 3856.